

ΤΙΤΛΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Οι Επιδράσεις Της Πανδημίας Covid-19 Στην Ελληνική Γλώσσα»

Επιμέλεια Εργασίας:

Επιτήρηση Εργασίας:

Πίνακας Εικόνων

Εικόνα 1: Απολογισμός Θανάτων των Πανδημιών Παγκοσμίως. Μάρτιος 2020. ΠΗΓΗ 12

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η πανδημία του COVID-19 αντιπροσώπευσε ένα ανατρεπτικό γεγονός στην παγκόσμια ιστορία, επηρεάζοντας κάθε πτυχή της ανθρώπινης ζωής. Σε αυτό το πλαίσιο, η γλώσσα αποτέλεσε ένα ιδιαίτερα σημαντικό και δυνητικά ευαίσθητο μέσο επικοινωνίας, που επηρεάστηκε από την πανδημία και, ταυτόχρονα, συνέβαλε στην κατανόηση και αντιμετώπισή της.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία επιδιώκει να εξετάσει τις επιδράσεις της πανδημίας COVID-19 στην ελληνική γλώσσα με προσοχή στις πολυδιάστατες διαστάσεις της. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, η ελληνική γλώσσα χρησιμοποιήθηκε εκτενώς για τη διάδοση της πληροφορίας, την επικοινωνία μεταξύ ατόμων και των αρχών, και την έκφρασή μας σε μια περίοδο που η ανησυχία και η αβεβαιότητα κυριαρχούσαν. Παράλληλα, η πανδημία επηρέασε τον λεξιλόγιο, τη σημασιολογία και τη γραμματική της γλώσσας μας.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια αναφορά στον ορισμό της πανδημίας καθώς και στις επιπτώσεις που είχε ο COVID-19 τόσο στην οικονομία και στην εκπαίδευση όσο και στον τουρισμό. Εν συνέχεια, παρατίθεται το φαινόμενο που αναδείχτηκε λόγω των συνθηκών, αυτό της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης καθώς τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που παρουσιάζει. Στο τρίτο κεφάλαιο, αναφερόμαστε στις επιδράσεις που είχε η πανδημία στη γλώσσα και στις αλλαγές που προέκυψαν τόσο στη δομή όσο και στην επικοινωνία. Τέλος, προέβη σε μια συγκριτική ανάλυση με άλλες γλώσσες αλλά και στην αναφορά του τρόπου που εξελίχτηκε η γλώσσα εν μέσω πανδημίας κάνοντας αναφορά και σε λεξικά δάνεια, δηλαδή σε λέξεις άλλων

γλωσσών που ενσωματώθηκαν στην επικοινωνία μας στο διάστημα της πανδημίας.

Συμπερασματικά, θα αποτυπώσουμε τη σημασία της γλώσσας ως μέσου έκφρασης και επικοινωνίας σε περιόδους κρίσης και θα αναδείξουμε τον τρόπο με τον οποίο η γλώσσα αντιδρά και προσαρμόζεται σε ανατρεπτικές καταστάσεις.

ABSTRACT

The COVID-19 pandemic represented a disruptive event in world history, affecting every aspect of human life. In this context, language was a particularly important and potentially sensitive means of communication, which was affected by the pandemic and, at the same time, contributed to understanding and coping with it.

This thesis seeks to examine the effects of the COVID-19 pandemic on the Greek language with attention to its multidimensional dimensions. Over the past few years, the Greek language has been used extensively to disseminate information, communicate between individuals and authorities, and express ourselves at a time when anxiety and uncertainty prevailed. At the same time, the pandemic affected the vocabulary, semantics and grammar of our language.

The first chapter discusses the definition of pandemic and the impact of COVID-19 on both the economy and education and tourism. Next, the phenomenon that emerged due to the circumstances, that of distance education, is listed, as well as the advantages and disadvantages it presents. In the third chapter, we discuss the effects of the pandemic on language and the changes that occurred in both structure and communication.

Finally, I made a comparative analysis with other languages and the way the language evolved during the pandemic, making reference to lexical loans, i.e. words of other languages that were incorporated into our communication during the pandemic.

In conclusion, we will illustrate the importance of language as a means of expression and communication in times of crisis and highlight the way in which language reacts

and adapts to subversive situations.

Περιεχόμενα

Πίνακας Εικόνων	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ABSTRACT	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο	8
« Η Πανδημία Covid 19»	8
1.1 Έννοια της Πανδημίας	8
1.2 Αναδρομή Ιστορικών Γεγονότων	10
1.3 Η Πορεία Του Covid 19 Στην Ελλάδα	13
1.4 Επιπτώσεις Πανδημίας στην Ελλάδα	15
1.4.1 Οικονομικές	15
1.4.2 Εκπαιδευτικές	17
1.4.3 Τουριστικές	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2°	21
«Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση»	21
2.1 Ηλεκτρονική Μάθηση	21
2.2 Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση	21
2.3 Ορισμός Της Τηλεκπαίδευσης	23
2.4 Η Έννοια Της Σχολικής Τηλεκπαίδευσης	23
2.5 Προϋποθέσεις Αποτελεσματικής Εφαρμογής Της Τηλεκπαίδευσης	24
2.6 Μορφές Τηλεκπαίδευσης	29
2.7 Χαρακτηριστικά Της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης	30
2.8 Συνθήκες Που Την Επέβαλλαν	31
2.9 Η Ένταξή Της Στην Ελληνική Εκπαιδευτική Κοινωνία	33
2.10 Πλεονεκτήματα Και Μειονεκτήματα	34
2.10.1 Πλεονεκτήματα	34
2.10.2 Μειονεκτήματα	36
2.11 Ο Ρόλος Των Εκπαιδευτικών	37
2.12 Οι Έλληνες Εκπαιδευτικοί	39
2.13 Αξιολόγηση Των Μαθητών Εν Μέσω Πανδημίας	40
Κεφάλαιο 3°	44
« Οι Επιδράσεις Της Πανδημίας Στην Γλώσσα»	44

3.1	Αλλαγές στην Γλώσσα	44
3.2	Αλλαγές Και Επιδράσεις Στην Επικοινωνία	45
3.2.1	Ανάλυση Των Αλλαγών Στη Δομή Των Προτάσεων Και Στην Αντίληψη Της Γλώσσας Ως Εργαλείου Επικοινωνίας.....	46
3.4	Επιπτώσεις Στην Παγκόσμια Επικοινωνία	47
3.5	Επιδράσεις Της Πανδημίας Στη Γλώσσα Των Μέσων Ενημέρωσης Και Των Κοινωνικών Δικτύων	48
3.6	Αλλαγή Στη Χρήση Των Όρων Και Των Εκφράσεων Που Σχετίζονται Με Την Υγεία Και Την Ασφάλεια.....	49
	Κεφάλαιο 4°	50
	«Συγκριτική Ανάλυση Με Άλλες Γλώσσες»	50
4.1	Σύγκριση Των Αλλαγών Της Ελληνικής Γλώσσας Με Αλλαγές Της Γλώσσας Σε Παγκόσμιο Επίπεδο	50
4.2	Αναφορά Σε Παραδείγματα Άλλων Γλωσσών Που Επηρεάζουν Διαφορετικά Από Την Πανδημία	51
4.3	Σύγκριση Νέων Λέξεων Και Φράσεων Στην Ελληνική Γλώσσα Με Τις Αντίστοιχες Σε Άλλες Γλώσσες.....	51
4.4	Εξέταση Των Διαφορών Στη Διαχείριση Και Την Προσαρμογή Της Γλώσσας Σε Διάφορες Πολιτισμικές Κοινότητες	52
	Κεφάλαιο 5°	54
	«Εμπλουτισμένη Γλωσσική Εξέλιξη κατά την Διάρκεια της Πανδημίας»	54
5.1	Τρόπος Εξέλιξης Της Γλώσσας Εν Μέσω Πανδημίας	54
5.2	Δάνεια από Άλλες Γλώσσες.....	55
	BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

« Η Πανδημία Covid 19»

1.1 Έννοια της Πανδημίας

Η πανδημία δεν αναφέρεται απλά σε μια επιδημία που εξαπλώνεται σε μεγάλη γεωγραφική έκταση. Αντιπροσωπεύει έναν όρο που συνδέεται με αναταραχές, ανησυχία και τροποποιήσεις που αφορούν όλες τις πτυχές της κοινωνικής, οικονομικής και υγειονομικής ζωής μας. Πρόκειται για μια παγκόσμια πρόκληση που διακρίνεται από την ευρεία επίδρασή της, καθώς δεν επηρεάζει μόνο τις υγειονομικές υποδομές, αλλά και τον τρόπο ζωής και τις ανθρώπινες σχέσεις.

Στην πραγματικότητα, μια πανδημία δίνεται από τον ορισμό της «επιδημίας που εμφανίζεται παγκοσμίως" ή απλώνεται σε εκτενείς γεωγραφικές περιοχές, διασχίζοντας εθνικά όρια και συχνά επηρεάζοντας αρκετά υψηλό αριθμό ανθρώπων **(Last, 2001)**. Αυτός ο βασικός ορισμός δεν περιλαμβάνει παράγοντες όπως η ανοσία του πληθυσμού, η ιολογία του μικροβίου ή η σοβαρότητα της νόσου. Με βάση αυτόν τον ορισμό, κάποιος μπορεί να υποστηρίξει ότι πανδημίες παρουσιάζονται ετησίως σε διάφορες περιοχές του κόσμου, ανάλογα με τις κλιματικές συνθήκες..

Όπως μας τονίζει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) οι εποχικές επιδημίες διαφέρουν από τις πανδημίες. Ο ΠΟΥ προσφέρει έναν πιο ακριβή ορισμό για να διακρίνει αυτές τις δύο έννοιες. Με βάση αυτόν τον ορισμό, μια αληθινή πανδημία πραγματοποιείται όταν η μετάδοση της ασθένειας συμβαίνει σχεδόν ταυτόχρονα σε παγκόσμιο επίπεδο. Ένα κρίσιμο χαρακτηριστικό που καθορίζει την πανδημία είναι όταν η εξάπλωση της συνηθισμένης ασθένειας συμβαίνει εκτός από την εποχή, και αυτό αποτελεί το καθοριστικό χαρακτηριστικό που τη διαφοροποιεί. Η ταυτόχρονη διεθνής εξάπλωση αρκεί για να καθορίσει μια πανδημία, και αυτό να συμβαδίζει με τον κύριο ορισμό της «επιδημίας που εμφανίζεται ανά τον κόσμο».

Οι εκσυγχρονισμένοι ορισμοί της πανδημίας περιέχουν περιγραφές όπως "επιδημία που εξαπλώνεται εκτενώς," "επιδημία που επηρεάζει γεωγραφική περιοχή και συχνά επηρεάζει ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού," και "επιδημία που εξαπλώνεται ευρέως σε μια περιοχή, χώρα, ήπειρο, ή παγκοσμίως," όπως περιεγράφηκε από μια μελέτη του 2009. Στην περίπτωση της γρίπης, επιπλέον, οι επιστήμονες θεωρούν ότι για να αναγνωριστεί ως πανδημία πρέπει να υπάρχουν βασικές γενετικές μεταλλάξεις στα στελέχη του ιού, γνωστές ως αντιγονική μετατόπιση. Για να εκδοθεί προειδοποίηση για πανδημία επιπέδου έξι από τον ΠΟΥ, απαιτείται επίσης η συνεχής μετάδοση του ιού σε τουλάχιστον δύο διαφορετικές περιοχές ταυτόχρονα (Morens et al., 2009).

Το έτος 2020 θα αποτελέσει πάντα μνημείο στη μνήμη των ανθρώπων ως το έτος που πρωτοεμφανίστηκε η πανδημία του Covid-19. Ο κορονοϊός, είχε θανατηφόρες συνέπειες τόσο στην χώρα μας όσο και σε ολόκληρο τον κόσμο, κοστίζοντας πολλές ανθρώπινες ζωές.

Ο νέος κορονοϊός SARS-COV-2 είναι ένας πρόσφατα εντοπισμένος ιός, γνωστός και ως Covid-19, που πρωτοεμφανίστηκε στην περιοχή Wuhan της Κίνας στις 31 Δεκεμβρίου 2019. Πριν από αυτήν την ημερομηνία, δεν είχε καταγραφεί ποτέ σε ανθρώπους. Από τότε, ο ιός εξαπλώθηκε παγκοσμίως και προκάλεσε μια πανδημία.

Αυτή η ασθένεια συνδέεται με σοβαρές αναπνευστικές επιπτώσεις και διαφέρει από άλλους τύπους κορονοϊού όπως το 229E, NL63 και HKU1, που προκαλούν κοινά κρυολογήματα. Τα συμπτώματα συνήθως εμφανίζονται σε μια ελαφριά μορφή και παρατηρούνται σε περίπου το 80% των ασθενών που μολύνθηκαν, με την ίασή τους να γίνεται συνήθως χωρίς την ανάγκη για ειδική θεραπεία. Ωστόσο, ορισμένοι ασθενείς ανήκουν σε μια ομάδα υψηλού κινδύνου και ενδέχεται να αντιμετωπίσουν σοβαρά και κρίσιμα συμπτώματα, όπως η δύσπνοια (δυσκολία στην αναπνοή) και η πνευμονία, τα οποία απαιτούν νοσηλεία σε νοσοκομείο.

Αυτή η επικίνδυνη ομάδα περιλαμβάνει ασθενείς που υπάρχει υψηλός κίνδυνος λόγω καρδιακών παθήσεων, ηλικίας ή παρουσίας σακχαρώδους διαβήτη ή πνευμονικών παθήσεων. Ο τρόπος μετάδοσης του ιού περιλαμβάνει κυρίως τη μετάδοση από άνθρωπο σε άνθρωπο μέσω της αναπνοής, με σταγονίδια που προέρχονται από το βήχα, το φτέρνισμα ή ακόμα και την ομιλία σε κοντινή απόσταση. Επιπλέον, η μετάδοση μπορεί να γίνει μέσω επαφής με πρόσφατα μολυσμένες επιφάνειες που

περιέχουν σταγονίδια, εάν δεν τηρηθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα υγιεινής των χεριών.

1.2 Αναδρομή Ιστορικών Γεγονότων

Βιώνουμε μια ανεπανάληπτη παγκόσμια κρίση που ξεκίνησε για πρώτη φορά στις αρχές Δεκεμβρίου του 2019 στην πόλη της Ουχάν, στην Κίνα. Στην Ελλάδα, το πρώτο κρούσμα του SARS-COV-2 εμφανίστηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2020, με τις αρχικές προληπτικές συστάσεις και οδηγίες του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας να ακολουθούν αμέσως.

Αν και διανύουμε μια νέα πανδημία με τον ιό COVID-19, αξίζει να σημειωθεί ότι αντίστοιχες επαναλαμβανόμενες καταστάσεις έχουν σημειωθεί στο παρελθόν στην ανθρωπιστική ιστορία. Η πρώτη γνωστή πανδημία ήταν η πανούκλα του Αντωνίνου, που εκδηλώθηκε μεταξύ του 165 και του 185 μ.Χ. στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Η εκδήλωσή της είχε σημαντικές επιπτώσεις στον πληθυσμό της εποχής και αποτελεί σημαντικό μέρος της ιστορίας της ιατρικής και της ανθρωπότητας γενικότερα.

Στη συνέχεια, παρατηρήθηκε η πανδημία της πανώλης του Ιουστινιανού, γνωστή ως "Plague of Justinian," μεταξύ του 541 και του 542 μ.Χ. Αυτή η πανδημία επηρέασε την Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, με κεντρικό πόλο την πρωτεύουσά της, την Κωνσταντινούπολη. Η ακριβής αιτία της πανώλης δεν είναι ακόμα γνωστή, αλλά πιθανώς πρόκειται για τον ίδιο ιό της γρίπης που προκάλεσε και την πανούκλα του Αντωνίνου. Αυτή η επιδημία είναι ένα παράδειγμα του πώς ασθένειες μπορούν να εξαπλωθούν και να προκαλέσουν μαζικές απώλειες στην απουσία γνώσης για την προέλευσή τους και τρόπους πρόληψης. Κατά τη διάρκεια της πανώλης του Ιουστινιανού, δεν υπήρχε γνωστή θεραπεία. Οι άνθρωποι προσπάθησαν να αντιμετωπίσουν τη νόσο με διάφορες μεθόδους, αλλά η ακριβής αιτία και θεραπεία δεν γνωρίζονταν τότε. Θεωρείται μία από τις πιο σοβαρές πανδημίες στην ανθρώπινη ιστορία, καθώς προκάλεσε τον θάνατο περίπου 25 εκατομμυρίων ανθρώπων.

Η εμφάνιση της ευλογιάς στην Ιαπωνία (735-737 μ.Χ.) αποτέλεσε μια από τις πλέον σοβαρές επιδημίες στην ιστορία αυτής της χώρας. Κατά τη διάρκειά της, ο

πληθυσμός της Ιαπωνίας εκδηλώθηκε σε μεγάλο βαθμό από την ασθένεια, με σημαντικές επιπτώσεις στην κοινωνία και την οικονομία της. Εξαιρετικά σημαντικό είναι και το ανθρώπινο κόστος αυτής της επιδημίας. Εκτιμάται ότι περίπου το 1/3 του συνολικού πληθυσμού της Ιαπωνίας έχασε τη ζωή του λόγω της ασθένειας, με τις συνέπειες να είναι αισθητές τόσο στον κοινωνικό όσο και στον οικονομικό τομέα.

Από το 1346 έως το 1353, η ανθρωπότητα βίωσε μια καταστροφική πανδημία, γνωστή ως η "Μαύρη Θάνατος" ή "Βουβωνική Πανούκλα". Αυτή η πανδημία είχε θανατηφόρες συνέπειες, προκαλώντας τον θάνατο περίπου 75-200 εκατομμυρίων ανθρώπων στην Αφρική και την Ευρώπη.

Στη συνέχεια, εμφανίστηκε μια νέα πανδημία, η χολέρα, μεταξύ των ετών 1817 και 1824. Αυτή η πανδημία αποκαλείται "η πρώτη πανδημία της Ασίας," καθώς προήλθε από την πόλη της Καλκούτας και διαδόθηκε σε μεγάλο μέρος της Ασίας, φτάνοντας μέχρι τη Μέση Ανατολή και τις ακτές της Μεσογείου. Η καταστροφική επίδραση αυτών των πανδημιών είναι αξιοσημείωτη, καθιστώντας σαφές πόσο σοβαρές επιπτώσεις μπορεί να έχουν οι μαζικές ασθένειες στην ανθρώπινη ιστορία. Είναι επίσης σημαντικό να μελετήσουμε τον τρόπο με τον οποίο οι κοινωνίες αντιμετώπισαν αυτές τις πανδημίες και ποια μέτρα λήφθηκαν για την πρόληψη και την αντιμετώπισή τους, καθώς και τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις που είχαν.

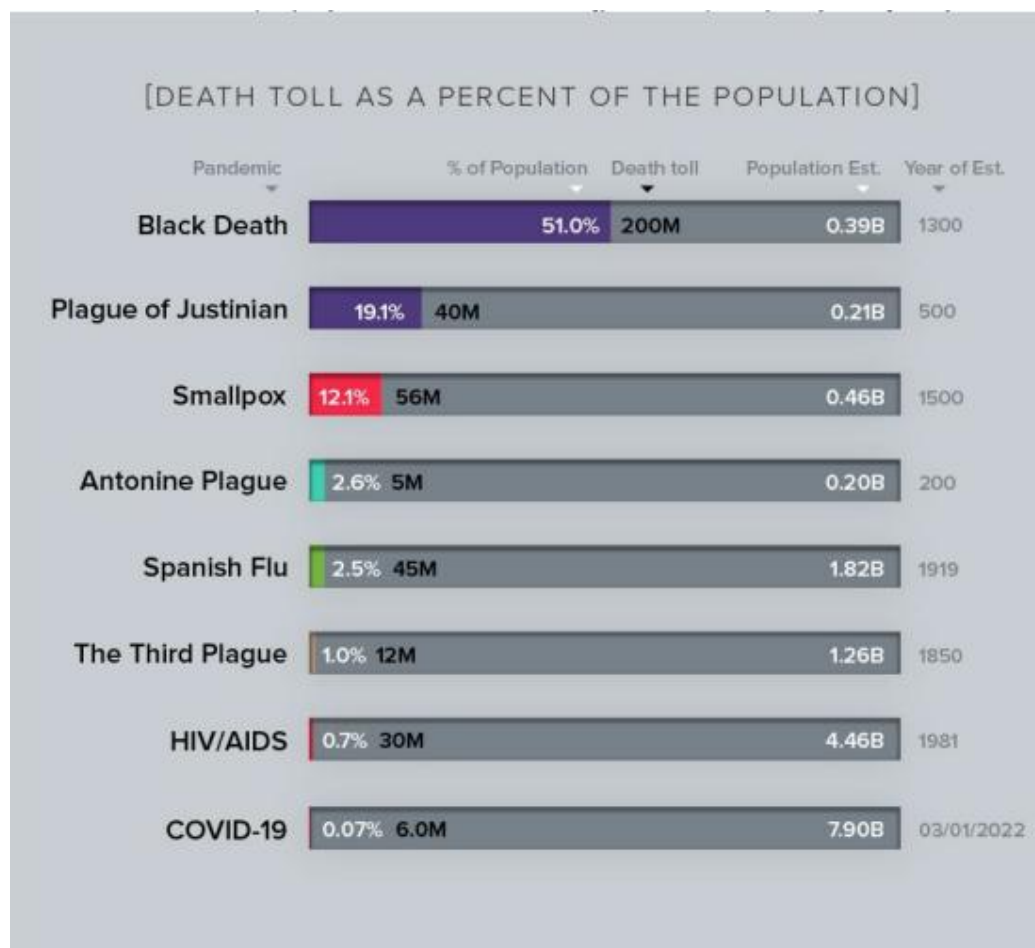
Κατά τη δεκαετία του 1970, ένας νέος ιός προέκυψε στη Νότια Αφρική και αποδείχθηκε αργότερα ότι προκαλεί μια πανδημία ασθένεια, τον Ιό της Ανθρώπινης Ανοσοανεπάρκειας (HIV). Στις αρχές της δεκαετίας του 1980, η ασθένεια που προκαλούσε αυτός ο ιός, επιβεβαιώθηκε για πρώτη φορά από τα Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων των Ηνωμένων Πολιτειών το 1981. Η αιτία της ασθένειας, ο ιός HIV, ανακαλύφθηκε επίσημα κατά τις αρχές της δεκαετίας του 1980.

Στις αρχές του 2009, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) ανακοίνωσε την εμφάνιση της τρίτης πανδημίας γρίπης, γνωστής ως "Swine Flu" ή γρίπη των χοίρων, η οποία πρωτοεμφανίστηκε στη Βόρεια Αμερική. Αυτή η πανδημία αποτελεί τον μεγαλύτερο παγκόσμιο εξελικτικό συμβάν στον τομέα της υγείας μέχρι σήμερα.

Μια άλλη πανδημία που συνεχίζει να αποτελεί σοβαρή απειλή είναι αυτή του ιού Ebola. Ο ιός Ebola εξαπλώνεται σε τροπικές περιοχές της Αφρικής και δεν έχει

ακόμα ανακαλυφθεί ειδική θεραπεία για τη νόσο. Η εξάπλωσή του έχει οδηγήσει σε σημαντικές απώλειες ανθρώπινων ζώων και έχει ανακηρυχθεί πανδημία λόγω της σοβαρότητάς της.

Τέλος, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μία ακόμα πανδημική κρίση, την πανδημία Covid-19, που κατέκτησε τον κόσμο από τις αρχές Δεκεμβρίου 2019, όταν πρωτοεμφανίστηκε στην πόλη Ουχάν της Κίνας. Στην Ελλάδα, το πρώτο κρούσμα του SARS-CoV-2 ανακοινώθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2020, ενώ τα μέτρα προληπτικής υγιεινής και οι κανόνες συμπεριφοράς ξεκίνησαν να εφαρμόζονται αμέσως. Με αυτήν την πανδημία, η παγκόσμια κοινότητα βρέθηκε σε ένα ακόμα

δοκιμαστικό σημείο, καθώς αναγκάστηκε να αντιμετωπίσει μια άγνωστη απειλή στη δημόσια υγεία και να αναδιαμορφώσει τρόπους ζωής και συμπεριφοράς προκειμένου να προστατευθεί από την εξάπλωση του ιού.

Εικόνα 1: Απολογισμός Θανάτων των Πανδημιών Παγκοσμίως. Μάρτιος 2020. ΠΗΓΗ

1.3 Η Πορεία Του Covid 19 Στην Ελλάδα

Η επιδημία του COVID-19 στην χώρα μας αποτελεί μέρος της παγκόσμιας πανδημίας COVID-19 του 2019, που προκαλείται από τον SARS-CoV-2. Αρχικό κρούσμα που επιβεβαιώθηκε στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκε την 26^η του Φεβρουαρίου το 2020, όταν Θεσσαλονικιάς καταγωγής γυναίκα διαγνώστηκε ως θετική όσο έμενε στην Ιταλία. Κατόπιν, πολλά ακόμη κρούσματα εμφανίστηκαν στο τέλος του Φλεβάρη και στις αρχές του Μαρτίου, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που ταξίδεψαν στην Ιταλία και μιας ομάδας προσκυνητών που είχαν το Ισραήλ και την Αίγυπτο. Ο πρώτος θάνατος από τον COVID-19 στην Ελλάδα καταγράφηκε στις 12 Μαρτίου 2020, όταν ένας άνδρας 66 ετών έχασε τη ζωή του. Στις 16 Μαρτίου 2020, τα καταστήματα λιανικής αγοράς έκλεισαν και οι υπηρεσίες λατρείας, ενώ η κυβέρνηση έχει μια σειρά μέτρων ύψους 24 δις. ευρώ, που αντιστοιχούσαν στο 14% της ΑΕΠ της χώρας, με σκοπό να στηρίξουν την οικονομία. Στις 22 Μαρτίου, οι ελληνικές αρχές επιβλήθηκαν περιορισμοί στα ανεπιβεβαιωμένα ταξίδια σε όλη τη χώρα από τις 6 Απριλίου έως τις 23 Απριλίου.

Από τότε και μετά, οι πολίτες επέτρεψαν να εξέλθουν από τα σπίτια τους μόνο για επτά συγκεκριμένους λόγους:

- 1) Μετάβαση στον χώρο εργασίας κατά τις ώρες εργασίας
- 2) Επίσκεψη σε φαρμακείο ή για ιατρική περίθαλψη
- 3) Επίσκεψη σε παντοπωλείο.
- 4) Επίσκεψη σε τράπεζα για μη διαδικτυακές υπηρεσίες.
- 5) Παροχή βοήθειας σε ανθρώπους που τη χρειάζονται.
- 6) Παραστατική συμμετοχή σε κηδεία. vii) Άσκηση σε υπαίθριους χώρους ή φροντίδα κατοικίδιων, είτε μόνος είτε με σύντροφο.

Πιο συγκεκριμένα:

Το Υπουργείο Εργασίας:

(α) Έχει δώσει κατευθυντήριες οδηγίες και μέτρα πρόληψης στους εργασιακούς χώρους όσον αφορά τον SARS-CoV-2

(β) Με το υπ' αριθμ. 94243/09.03.2020 έγγραφό του αναφέρεται στις υποχρεώσεις των επιχειρήσεων και των εργαζομένων που συναρτώνται με τη λοίμωξη COVID-19 από τον Κορωνοϊό SARS-CoV-2

(γ) Με την εγκύκλιό του οικ. 12339/404 της 12.3.2020 εξειδικεύει τα προληπτικά μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν οι επιχειρήσεις βάσει της διάταξη του άρθρου 4 της από 11.3.20 ΠΝΠ.

Οι πολίτες που αποφάσιζαν να βγουν από τις κατοικίες τους ήταν υποχρεωμένοι να φέρουν το δελτίο αστυνομικής τους ταυτότητας ή το διαβατήριό τους αλλά και να φέρουν υπογεγραμμένο πιστοποιητικό που ανέφερε τον σκοπό ή τον τύπο της διαδρομής τους. Οι αρχές, συμπεριλαμβανομένης της αστυνομίας, της ακτοφυλακής και της εθνικής υπηρεσίας διαφάνειας έχουν την εξουσία να επιβάλλουν πρόστιμα σε περίπτωση παραβίασης των κανόνων. Στις 4 Μαΐου, μετά από 42 ημέρες καραντίνας, η Ελλάδα άρχισε να επαναλαμβάνει σταδιακά τους περιορισμούς μετακίνησης και την επανέναρξη των δραστηριοτήτων. Τα μέτρα που έλαβε η Ελλάδα θεωρούνται από τα αυστηρότερα στην Ευρώπη και έχουν αναγνωριστεί διεθνώς για την αποτελεσματικότητά τους στον περιορισμό της εξάπλωσης της νόσου και στη διατήρηση χαμηλών ποσοστών θνησιμότητας στην Ευρώπη. Στις 7 Νοεμβρίου 2020, η Ελλάδα εισήγαγε νέους περιορισμούς και μέτρα σχετικά με τις μετακινήσεις ανθρώπων και τις επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Σε αντίθεση με το πρώτο lockdown τον Μάρτιο, αρχικά τα νηπιαγωγεία, τα δημοτικά σχολεία και τα ειδικά σχολεία παρέμειναν ανοιχτά, ενώ τα λύκεια και τα γυμνάσια άλλαξαν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Στις 14 Νοεμβρίου 2020, τα δημοτικά σχολεία και τα νηπιαγωγεία έκλεισαν αρχικά για δύο εβδομάδες και πέρασαν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση από τις 18 Νοεμβρίου 2020. Τα καταστήματα κλικ, τα κομμωτήρια και άλλοι χώροι επετράπη να ανοίξουν στις 14 Δεκεμβρίου 2020, αλλά τα σχολεία και οι συγκοινωνίες παρέμειναν κλειστά. Στις 2 Ιανουαρίου 2021 αποκαταστάθηκαν όλα τα προηγούμενα μέτρα έως τις 18 Ιανουαρίου, κυρίως λόγω της επαναλειτουργίας των σχολείων. Ωστόσο, το χρονοδιάγραμμα για το άνοιγμα των σχολείων από τις 8 έως τις 11 Ιανουαρίου θεωρήθηκε αμφιλεγόμενο από εγχώριους επιδημιολόγους, ενώ τελικά άνοιξαν μόνο τα δημοτικά σχολεία στις 11 Ιανουαρίου.

Επιπλέον, η ανάπτυξη του COVID-19 στην Ελλάδα επηρέασε σημαντικά τον τομέα του εμπορίου και της οικονομίας, με σημαντική επίδραση από την πτώση της τιμής του πετρελαίου.

1.4 Επιπτώσεις Πανδημίας στην Ελλάδα

1.4.1 Οικονομικές

Η παγκόσμια πανδημία της COVID-19 είχε εκδηλώσει οικονομικές επιπτώσεις, που οδήγησαν στη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομική ύφεση της σύγχρονης ιστορίας. (ΚΕΠΕ, 2020). Κατά τη διάρκεια των περιόδων lockdown, παρατηρήθηκε μία έντονη υποχώρηση στην επιχειρηματική δραστηριότητα στους τομείς των υπηρεσιών. Επιπλέον, οι κρίσεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές παρέμειναν, ιδιαίτερα τον πρώτο χρόνο της πανδημίας, ενώ οι κρίσεις ανεξάρτητης αντιδραστικής αλυσίδας εφοδιασμού εξαπλώθηκαν παγκοσμίως. Από το 2020 έως τώρα, η κρίση έχει προκαλέσει αύξηση και εξάντληση των τιμών για προϊόντα όπως τα μικροτσιπ. Επιπλέον, η επιδημία οδήγησε επίσης σε συνεχείς αυξήσεις στις τιμές των ενεργειακών προϊόντων και ορισμένων βασικών προϊόντων διατροφής. Οι αυξήσεις τιμών πλήττουν κυρίως τους πληθυσμούς που βρίσκονται σε κοινωνική και οικονομική ευθραυστότητα. Επιπλέον, σχεδόν όλες οι κοινωνικές, πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις ακυρώθηκαν ή μεταφέρθηκαν στο διαδίκτυο, ενώ ο αντίκτυπος στον τουρισμό και το εμπόριο παραμένει ακόμη αδιευκρίνιστος. Γενικά, ο παγκόσμιος οικονομικός τομέας βιώνει χωρίς προηγούμενη βεβαιότητα λόγω της πανδημίας COVID-19, και υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ των ειδικών όσον αφορά την εκτίμηση της έκτασης της πανδημίας και των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων της, καθώς και η διάρκεια και τα χαρακτηριστικά της οικονομικής ανάκαμψης που ξεκίνησε από το καλοκαίρι του 2021.

Η ελληνική οικονομία, κατά τη διάρκεια του πρώτου μέρους της πανδημίας COVID-19 το πρώτο εξάμηνο του 2020, αντιμετώπισε ελάχιστες απώλειες, αλλά αυτές κατανεμήθηκαν ανισόρροπα σε διάφορους τομείς της ζήτησης. Η ιδιωτική κατανάλωση, που έχει κρίσιμη σημασία στη μεγάλη ζήτηση, επηρεάστηκε αρνητικά. Αντίθετα, μια πιο διεξοδική ανάλυση των στατιστικών του λιανικού εμπορίου αποκάλυψε ότι ο κλάδος των τροφίμων επηρεάστηκε λιγότερο, παρά τη μείωση των προσδοκιών στον τομέα. Οι τοποθετήσεις δεν παρουσίασαν συγκεκριμένη τάση, αλλά η θέση από τον τομέα του μηχανολογικού και μεταφορικού εξοπλισμού για τις

κατασκευές που προσέφεραν προσωρινά στην οικονομία ως αντίδραση στην κρίση που προκλήθηκε από την πανδημία.

Ένα χρόνο μετά το ξέσπασμα του κορωνοϊού, η Ελλάδα βιώνει ένα τρίτο κύμα της πανδημίας του COVID-19. Η κυβέρνηση έθεσε την προστασία των ζώων των ανθρώπων απόλυτη προτεραιότητα και ανταποκρίθηκε αποτελεσματικά στο τρίτο κύμα, αλλά με υψηλότερο κόστος για την οικονομία. Η εξάπλωση της επιδημίας το 2020 είχε σημαντικό αντίκτυπο σε ολόκληρη την οικονομία και σε διάφορους οικονομικούς τομείς.

Τον Μάρτιο του 2020 εφαρμόστηκαν περιοριστικά μέτρα ως απάντηση στο πρώτο κύμα της επιδημίας. Οι σημαντικότεροι από αυτούς είναι οι αυστηροί περιορισμοί μετακίνησης, οι οποίοι ισχύουν από τα τέλη Μαρτίου έως τις αρχές Μαΐου. Η οικονομία άνοιξε σταδιακά από τον Μάιο καθώς έληξαν αυτοί οι περιορισμοί, αλλά μέχρι το τέλος του μήνα τα μέτρα εργασίας στον δημόσιο τομέα παρέμειναν σε ισχύ και δεν είχαν άρει μέχρι τις αρχές Ιουνίου. Ωστόσο, στον ιδιωτικό τομέα, η τηλεργασία συνεχίζει να χρησιμοποιείται ανάλογα με τις περιστάσεις. Επιπλέον, η τουριστική κίνηση το καλοκαίρι έχει μειωθεί σημαντικά σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια. Στη συνέχεια, τον Νοέμβριο, άρχισαν να εφαρμόζονται νέα μέτρα για την αντιμετώπιση του δεύτερου κύματος της επιδημίας. Ωστόσο, από το τέλος Σεπτεμβρίου, είχαν εγκριθεί μέτρα για τον περιορισμό της διασποράς, μεταξύ των νέων συμπεριλαμβανομένων και της υποχρεωτικής τηλεργασίας στον δημόσιο τομέα, κατά 40%, όταν αυτό ήταν εφικτό.

Οι προαναφερθείσες προληπτικές μετρήσεις για τον περιορισμό της ελευθερίας κίνησης, η υιοθέτηση της τηλεργασίας, καθώς και η αναγκαία αναστολή της λειτουργίας των σχολείων έχουν δραματικά περιορίσει τις μετακινήσεις των πολιτών. Επιπλέον, το κλείσιμο των εμπορικών καταστημάτων και των εστιατορίων έχει συμβάλει στη μείωση των εμπορευματικών μεταφορών και των αγοραστικών μετακινήσεων των πολιτών. Συγχρόνως, δεν πρέπει να παραβλέψουμε τις σημαντικές στον τουρισμό και τον περιορισμό των τουριστικών ταξιδιών. Τέλος, οι αρνήσεις της πανδημίας στην οικονομία έχουν περιορισμένη προσφορά εισοδήματος των πολιτών, με αποτέλεσμα να επηρεαστεί η ζήτηση. Το Αποτέλεσμα αυτών είναι μια οικονομική ύφεση ύψους περίπου 9% για το 2020, σύμφωνα με τα αναθεωρημένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ.

Μετά από μια σοβαρή οικονομική ύφεση το 2020, η ελληνική οικονομία ξεκίνησε μια εντυπωσιακή ανάκαμψη το 2021, με το ΑΕΠ να αυξάνεται κατά 8,3%, παρουσιάζοντας ανάκαμψη σε σχήμα «V». Βασικά, αυτό που συνέβη ήταν επιβεβαίωση της θεωρίας του ελατηρίου. Είναι σαφές ότι περίπου 42 δισεκατομμύρια ευρώ από την κρατική στήριξη διευρύνουν την παραγωγική βάση της οικονομίας, αυξάνοντας σημαντικά τις καταθέσεις και ωθώντας την ανεργία σε χαμηλά επίπεδα δεκαετίας. Συναρπαστικά στοιχεία και δείκτες υποδηλώνουν ότι το 2022 θα είναι μια σημαντική χρονιά για την επιστροφή της οικονομίας σε κανονικούς ρυθμούς. Ωστόσο, αυτό θα εξαρτηθεί από την απάντηση στην πανδημία COVID-19 και τα πρόσφατα ανακοινωθέντα μέτρα αντίδρασης της Ουκρανίας, τα οποία θα προκαλέσουν νέους οικονομικούς κλυδωνισμούς στην παγκόσμια και την ελληνική οικονομία.

1.4.2 Εκπαιδευτικές

Η παγκόσμια πανδημία της COVID-19 είχε ως αποτέλεσμα το κλείσιμο σχεδόν όλων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, όπως σχολεία, πανεπιστήμια και κολέγια, σε παγκόσμιο επίπεδο. Πολλές κυβερνήσεις ανέλαβαν την προσωρινή διακοπή της λειτουργίας τους, με στόχο τον περιορισμό της διασποράς του κορωνοϊού. Από τις αρχές του Οκτωβρίου του 2020, περίπου ένα δισεκατομμύριο μαθητές και φοιτητές βρέθηκαν άμεσα εκτός των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων λόγω των μέτρων κατά της πανδημίας. Σύμφωνα με την UNICEF (**UNISEF 2020**), περισσότερο από το μισό της παγκόσμιας μαθηματικής και φοιτητικής κοινότητας βρέθηκε εκτός φυσικού χώρου εκπαίδευσης.

Προκειμένου να αποφευχθεί το κλείσιμο των σχολείων, η UNESCO πρότεινε το 2020 την εφαρμογή σχεδίων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και πλατφορμών και εφαρμογών ανοιχτής εκπαίδευσης. Επιπλέον, η τεχνολογία μπορεί να προσφέρει σε δασκάλους και μαθητές εξειδικευμένο υλικό πέρα από τα συνηθισμένα σχολικά βιβλία. Ως εκ τούτου, λόγω της πανδημίας COVID-19, πολλά σχολεία σε όλο τον κόσμο έχουν υιοθετήσει σύγχρονο λογισμικό όπως το Zoom για διδασκαλία. Επιπλέον, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) έχει αναπτύξει ολοκληρωμένη καθοδήγηση για την εκπαίδευση στο σπίτι ή εξ αποστάσεως (**OECD, 2020**).

Ωστόσο, η εκπαίδευση από απόσταση αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις που δεν μπορούν να γνωριστούν. Από μια ειδική εκπαιδευτική σκοπιά, υπάρχει έλλειψη της

φυσικής αλληλεπίδρασης και της επικοινωνίας σε σύγκριση με την παρουσίαση σε αίθουσα διδασκαλίας. Μέχρι στιγμής, η ανθρώπινη ανθρώπινη φαίνεται να διαδραματίζει ελάχιστο, αν όχι καθόλου, ρόλος στα νέα μοντέλα διαδικτυακής εκπαίδευσης. Οι διαδραστικές εναλλακτικές, τα πολυμέσα, και η έλλειψη διαφορετικών προσεγγίσεων που είναι χαρακτηριστικές των διαδικτυακών επικοινωνιών επικεντρώνονται κυρίως στην προφορική και την κλασική γραπτή διδασκαλία. Προσθέτως, τα σχολεία συνήθως δεν διαθέτουν την απαραίτητη, τεχνολογική υποδομή όπως υπολογιστές και κάμερες, και οι εκπαιδευτικές πλατφόρμες που παρέχονται από τους εκπαιδευτικούς φορείς είναι συχνά ανεπαρκείς.

Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί παρουσιάζουν έλλειψη κατάλληλης εκπαίδευσης και προετοιμασίας για να υποστηρίξουν τους μαθητές τους από απόσταση. Αυτό αποτελεί καθήκον των υπουργείων και των εκπαιδευτικών κέντρων, τα οποία πολλές φορές υστερούν όσον αφορά τις τεχνολογικές και εκπαιδευτικές υποδομές. Επιπλέον, πολλοί εκπαιδευτικοί και καθηγητές βλέπουν την τεχνολογία ως εχθρό λόγω των πολιτικών αλλαγών που συνέβησαν παγκοσμίως μετά την οικονομική κρίση του 2008-2009 και τις αλλαγές της αγοράς. Αυτό έχει δημιουργήσει εντάσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και πολιτικών σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι υπάρχει μια ευρύτερη άποψη που συνιστά την αποφυγή της εισαγωγής νέων τεχνολογιών στα σχολεία. Για παράδειγμα, πριν εμφανιστεί η πανδημία COVID-19, σύγχρονες εκπαιδευτικές προτάσεις όπως οι «Οδηγίες της UNESCO για την κινητή εκπαίδευση» (UNESCO 2013), παρότι είχαν εγκριθεί σε πολλές χώρες, δεν μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν λόγω της απαγόρευσης της χρήσης κινητών τηλεφώνων στα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Αυτό έχει δημιουργήσει ένα δίλημμα μεταξύ της απόστασης και της προσωπικής επαφής στην εκπαίδευση. Τελικά, ωστόσο, λόγω της αναπόφευκτης τεχνολογικής προόδου, υπάρχει ο κίνδυνος ότι ένα πλήρως αυτοματοποιημένο μοντέλο εκπαίδευσης θα κυριαρχήσει, με αποτέλεσμα τη σημαντική περιορισμένη δημιουργικότητα του ανθρώπινου πνεύματος.

Η ανεπάρκεια στην κατανόηση των παγκόσμιων αλλαγών που οδηγούν στην ανάπτυξη του μοντέλου της απόστασης στην εκπαίδευση δημιουργεί την προσδοκία ότι μετά το πέρας της πανδημίας COVID-19, οι πράξεις που επανέλθουν στον παλαιό "συνηθισμένο" τρόπο (Murphy, 2020). Ο κόσμος της απασχόλησης εξελίσσεται, και το παραδοσιακό εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο αρχικά δημιουργήθηκε για τις

ανάγκες της βιομηχανικής παραγωγής κατά την Πρώτη και Δεύτερη Βιομηχανική Επανάσταση, πλέον ίσως να μην θεωρείται αναγκαίο (**Bonilla-Molina, 2020**). Επομένως, η επιστροφή στο προ-πανδημικό πλαίσιο φαίνεται πιθανώς ανέφικτη.

1.4.3 Τουριστικές

Η βιβλιογραφία για τις επιδημίες προτείνει ότι οι αρχικές επιδημίες είναι σημαντικές αλλά ότι οι επιδημίες που διαρκούν περισσότερο είναι πιο σοβαρές. Από οικονομική σκοπιά, με βάση την κυκλική ροή της οικονομίας, οι προμηθευτές (επιχειρήσεις) και τα νοικοκυριά αλληλεπιδρούν ελεύθερα στην αγορά προϊόντων, δημιουργώντας έτσι σχετικό κόστος και εισόδημα. Οποιαδήποτε εξωτερική παρέμβαση (όπως κυβέρνηση, συνδικάτα ή εργατικά συνδικάτα) ή πιθανά παρεμβατικά γεγονότα (όπως πόλεμος, τρομοκρατικές επιθέσεις ή σεισμοί) θα έχει επίσης αντίκτυπο στη ζήτηση και την προσφορά τελικών προϊόντων, όπως ψυχαγωγία, τουρισμός, υπηρεσίες. Επιπλέον, η παραγωγή οποιουδήποτε τελικού προϊόντος απαιτεί Όλα τα ενδιάμεσα προϊόντα που χρειάζονται θα επηρεαστούν. Στον τομέα του τουρισμού, οι οικονομολόγοι περιγράφουν μεθόδους με τις οποίες μπορεί να εκτιμηθεί ο αντίκτυπος οποιασδήποτε παρέμβασης στη ζήτηση και την προσφορά τουριστικών υπηρεσιών.

Ωστόσο, η τρέχουσα κατάσταση επιδημίας στον τουριστικό κλάδο δεν μπορεί να αξιολογηθεί χρησιμοποιώντας κοινά χρησιμοποιούμενα εργαλεία οικονομικής ανάλυσης, όπως εξωτερικά σοκ. Αυτό συμβαίνει συνήθως όταν ένα αρνητικό εξωτερικό σοκ επηρεάζει την προσφορά και τη ζήτηση ενός προϊόντος και, με τη σειρά του, τη συνολική οικονομία. Ο τρόπος με τον οποίο η πανδημία επηρεάζει τον ταξιδιωτικό κλάδο είναι διαφορετικός και δεν μπορεί να μετρηθεί με απλές αλλαγές στις καμπύλες προσφοράς και ζήτησης, επειδή αυτές οι καμπύλες δεν υπάρχουν.

Για παράδειγμα, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού, ο τουρισμός δεν βρίσκεται σε καλή κατάσταση, καθώς οι πολίτες απαγορεύονται να ταξιδεύουν στο εξωτερικό. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ανακοπή και της προσφοράς και της ζήτησης στις τουριστικές υπηρεσίες. Αν και υπάρχει μια θεωρητική ζήτηση, η αβεβαιότητα και ο κίνδυνος που δημιουργείται από την πανδημία καθίσταται αδύνατη την πραγματοποίησή της. Δεν υπάρχει οικονομική πολιτική που μπορεί να επιλυθεί αποτελεσματικά αυτό το πρόβλημα, δεδομένου ότι τόσο η προσφορά όσο και η ζήτηση στην αγορά του τουρισμού έχουν πλήρως παραλυθεί λόγω ιατρικών και θεσμικών περιορισμών.

Αυτή η πολιτική έχει το δυναμικό να ανοίξει την αγορά με την αργοπορία εμποδίων στο εμπόριο, ενώ δεν αποτελεί πρόβλημα οικονομικής φύσης. Αντίθετα, πρόκειται για μια υγειονομική (επιδημιολογική) πρόκληση που προκαλεί σοβαρές οικονομικές κοινωνικές συνέπειες, συμπεριλαμβανομένων των ευρύτερων διαδικασιών βιώσιμης ανάπτυξης και τουρισμού.

Στο πλαίσιο της Ελλάδας, ο τουρισμός έχει τις βάσεις του στα ελληνικά νησιά και την σωστή λειτουργία των ξενοδοχειακών μονάδων, όπου προτάθηκαν αυστηρές συστάσεις και μέτρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προληπτική αντιμετώπιση του covid-19. Για παράδειγμα, πραγματοποιήθηκαν συστάσεις για την διασφάλιση της ορθής και ολοκληρωμένης λειτουργίας των νοσοκομείων και των κέντρων υγείας στα νησιά. Αρκετά μικρά νησιά με ιδιαίτερο τουριστικό ενδιαφέρον έχουν σοβαρά προβλήματα στο να παρέχουν τις βασικές υπηρεσίες υγείας ακόμα και σε κανονικές καταστάσεις. Όταν επιβάλλονται αυστηροί περιορισμοί στα μικρά νησιά καταρρέουν οι τουριστικές αγορές. Το αντίκτυπο της πανδημίας στον ελληνικό τουρισμό του 2020 είναι εμφανές και από τις εισπράξεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει πως οι απώλειες εσόδων της Ευρώπης αγγίζουν το 50% για ξενοδοχεία και εστιατόρια, το 85% για ταξιδιωτικούς πράκτορες και ταξιδιωτικά γραφεία, το 85% για σιδηροδρομικές γραμμές μεγάλων αποστάσεων και το 90% για κρουαζιέρες και αεροπορικές εταιρείες. Η ταξιδιωτική και τουριστική βιομηχανία της ΕΕ δείχνει μείωση στις κρατήσεις από 60% -90%, συγκριτικά με αντίστοιχες περιόδους τα προηγούμενα έτη. Αυτή η κρίση έπληξε και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχοντας ως αποτέλεσμα την έλλειψη ρευστότητας. Οι ελληνικές επιχειρήσεις αγωνίζονται να παραμείνουν στη ζωή και να χρηματοδοτηθούν.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει αυτήν τη κύρια πτυχή της αγοράς του τουρισμού και έχει περιγράψει οδηγίες που μπορούν να μειώσουν την αβεβαιότητα και τον κίνδυνο χρησιμοποιώντας τις σύγχρονες τεχνολογίες. Βέβαια, αυτό ίσως φέρει αντίθετα αποτελέσματα με την συμπεριφορά του τουρίστα να είναι φοβική απέναντι στα ταξίδια και τις μεταφορές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

«Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση»

2.1 Ηλεκτρονική Μάθηση

Η ηλεκτρονική μάθηση αναφέρεται σε οποιαδήποτε μέθοδο διδασκαλίας που χρησιμοποιεί τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, είτε ο δάσκαλος τις εφαρμόζει ταυτόχρονα είτε όχι σε μια τάξη, ένα εικονικό περιβάλλον μάθησης ή στον προσωπικό χώρο ενός μαθητή. Η ηλεκτρονική μάθηση (e-Learning) είναι μια μορφή εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Distance Education), η οποία βασίζεται σε υπηρεσίες Διαδικτύου. Δεν ακυρώνει τις παραδοσιακές εκπαιδευτικές μεθόδους αλλά μάλλον τις επεκτείνει και τις ενισχύει γιατί δεν εισάγει απλώς νέα τεχνολογία αλλά προσεγγίζει τη διαδικασία μάθησης με νέους τρόπους. Οι δάσκαλοι και οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής μάθησης μέσω επιτραπέζιων υπολογιστών, φορητών υπολογιστών, tablet ή smartphone. Στο τελευταίο παράδειγμα, αναφερόμαστε στην «κινητή μάθηση» (**Παρασκευάς κ.ά., 2015**). Για σκοπούς ηλεκτρονικής μάθησης, διατίθενται διάφοροι τύποι μοντέλων, που διαφοροποιούνται ανάλογα με το εάν οι εκπαιδευτικοί εμπλέκονται στην εφαρμογή τους, τον τρόπο παροχής (ασύγχρονη ή σύγχρονη), τον τρόπο εργασίας (μονός ή δύο). -ομάδα) και το είδος των δεξιοτήτων ή των γνώσεων που επιδιώκονται να μεταδοθούν στους μαθητές. Συγκεκριμένα, έχουν αναπτυχθεί τέσσερα μοντέλα ηλεκτρονικής μάθησης: ασύγχρονη ατομική μάθηση με χρήση του Διαδικτύου, ασύγχρονη υποστηριζόμενη μάθηση με χρήση του Διαδικτύου, ασύγχρονες εικονικές αίθουσες διδασκαλίας και σύγχρονες εικονικές τάξεις.

2.2 Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μια μορφή εκπαίδευσης που δεν απαιτεί από εκπαιδευτικούς και μαθητές να συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία ταυτόχρονα, ούτε να είναι παρόντες στον ίδιο χώρο. Αφορά κυρίως την εκπαίδευση ενηλίκων (Εκπαίδευση Ενηλίκων), και κύριος σκοπός του είναι να διασφαλίσει το δικαίωμα ειδικών κατηγοριών μαθητών να λαμβάνουν εκπαίδευση. Για παράδειγμα, εργαζόμενοι, άτομα με αναπηρία, οικονομικά μειονεκτούσες ομάδες ή άτομα που

ζουν σε περιοχές με περιορισμένη πρόσβαση. Επιπλέον, οι σπουδές των μαθητευομένων σε οργανωμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα διακόπτονται λόγω έκτακτων συνθηκών όπως πόλεμος, φυσικές καταστροφές ή κρίσεις υγείας. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση επιτρέπει σε άτομα με αναπηρίες που δεν μπορούν να φοιτήσουν σε πανεπιστήμιο να λάβουν εκπαίδευση. Επιτρέπει στους ανθρώπους που ζουν σε αγροτικές περιοχές να παρακολουθούν σχολεία "εντός της πόλης" και επεκτείνει και βελτιώνει την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση. Όσοι αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες μπορούν να εγγραφούν σε πιο οικονομικά online μαθήματα. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση καθιστά επίσης δυνατή την απόκτηση πτυχίου σε οποιαδήποτε ηλικία, ανεξάρτητα από τον τρόπο ζωής (**Distance-education.org., 2008**). Η εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης έχει αναπτυχθεί στην εκπαίδευση εδώ και αιώνες. «Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχει τις ρίζες της στις αρχές του 17ου αιώνα, όταν ο πανεπιστημιακός καθηγητής Caleb Phillips προσέφερε για πρώτη φορά βραχυπρόθεσμη διδασκαλία μέσω αλληλογραφίας (**Holmberg, 2005: 13**)». Επομένως, σε αντίθεση με την ηλεκτρονική μάθηση, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν απαιτεί απαραίτητα τη χρήση της τεχνολογίας της πληροφορίας. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, προκειμένου να προωθηθούν οι εκπαιδευτικοί να συμμετέχουν πιο ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία, η τεχνολογία της πληροφορίας και η τεχνολογία επικοινωνίας χρησιμοποιούνται ενεργά στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, εξελίσσοντας έτσι σε ένα είδος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στο πρώτο στάδιο, η επικοινωνία μεταξύ καθηγητών και μαθητών ήταν περιορισμένη και γινόταν ταχυδρομικώς, ενώ εκτυπώνονταν κυρίως τα σχολικά βιβλία. Αργότερα, άλλα μέσα χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού όπως ραδιόφωνο, τηλεόραση, κασέτες ήχου και βίντεο. Αλλά ακόμη και σε αυτό το στάδιο, η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτών και μαθητών ήταν δύσκολη και δεν υπήρχε επικοινωνία μεταξύ των μαθητών. Τα τελευταία χρόνια, η τεχνολογία της πληροφορίας και πιο πρόσφατα η τεχνολογία των επικοινωνιών χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο. Αρχικά χρησιμοποιώντας τεχνολογία δημιουργίας ηλεκτρονικού περιεχομένου και εξειδικευμένο λογισμικό, και στη συνέχεια το Διαδίκτυο. Η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση δημιούργησε συνθήκες για να παρέμβουν οι εκπαιδευτικοί πιο ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία, ενώ η εξ αποστάσεως εκπαίδευση τα προηγούμενα χρόνια έμοιαζε πολύ με την αυτοδιδασκαλία. Σήμερα, όταν αναφερόμαστε στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση (ή εξ αποστάσεως εκπαίδευση), αναφερόμαστε κυρίως στην εκπαίδευση

που εφαρμόζεται με τη χρήση τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας, που καθιστούν δυνατή την επικοινωνία των συμμετεχόντων και δίνουν νέες διαστάσεις στην παρουσίαση εκπαιδευτικού υλικού (**Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο**), **Τμήμα Τηλεπικοινωνιών και Δικτύων**). Επομένως, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν είναι πλέον μόνο για εκπαίδευση ή κατάρτιση ή τριτοβάθμια εκπαίδευση για ενήλικες που εργάζονται, αλλά και για μαθητές σε σχολεία όλων των βαθμίδων.

2.3 Ορισμός Της Τηλεκπαίδευσης

Η τηλεκπαίδευση είναι μια μορφή εκπαίδευσης ή εκμάθησης που συμβαίνει μέσω της χρήσης τεχνολογικών μέσων, κυρίως του διαδικτύου. Αυτή η μορφή εκπαίδευσης έχει αναπτυχθεί σημαντικά με την εξέλιξη της τεχνολογίας και έχει γίνει πιο προσβάσιμη σε μεγάλα κοινά.

2.4 Η Έννοια Της Σχολικής Τηλεκπαίδευσης

Δίχως αμφιβολία, η εκπαίδευση αποτελεί έναν ιδιαίτερος σημαντικό παράγοντα που μπορεί να επιφέρει σημαντικές μεταβολές στην ανθρωπότητα. Αυτές οι μεταβολές οδηγούν σε πρόοδο και ενίσχυση του βιοτικού επιπέδου μιας κοινωνίας. Παρόλο που η «τεχνολογία» και η «εκπαίδευση» είναι διακριτικές έννοιες, συχνά μελετάται η μία σε συνάρτηση με την άλλη. Η εκπαίδευση γενικά, αλλά και η εκπαίδευση εξ αποστάσεως ειδικότερα, ακολουθούν μια κοινή πορεία ανάπτυξης με την τεχνολογία (**Λιοναράκης, 2006**). Εάν εξετάσουμε τα χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης από αποστάσεως, θα διαπιστώσουμε ότι είναι πιθανό να μην υφίσταται, εάν η τεχνολογία δεν είχε εξελιχθεί τόσο σημαντικά μέχρι σήμερα. Τα τελευταία χρόνια, η εκπαίδευση έχει αποκτήσει διαφορετικές διαστάσεις, με τις κοινωνίες να χρησιμοποιούν ένα ψηφιακό σύστημα εκπαίδευσης. Η εκμετάλλευση του βίντεο έχει εξαπλωθεί εκρηκτικά στις χώρες και χρησιμοποιείται ευρέως ως σύγχρονος τρόπος επικοινωνίας από απόσταση. Αυτό έχει συντελέσει στην εξάπλωση της εκπαίδευσης εξ αποστάσεως, η οποία έχει ενσωματωθεί πλέον στα περισσότερα εκπαιδευτικά προγράμματα, κυρίως στα πανεπιστήμια (**Aydey & Kesim, 1999**). Ο όρος "τηλεκπαίδευση" εμφανίζεται στη βιβλιογραφία επίσης ως "εκπαίδευση εξ αποστάσεως" (διαδικτυακή μάθηση ή e-learning). Αυτοί οι όροι περιγράφουν ένα είδος μάθησης που υπάρχει στο διαδίκτυο, χωρίς την ανάγκη φυσικής παρουσίας εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου στον ίδιο χώρο (**Srivastava, 2018**). Στην πραγματικότητα, δεν παρέχεται παροχή αιθουσών ή κτιρίων (**Aydey & Kesim, 1999**).

Προσφέρεται η ευκαιρία για χωροχρονική απόσταση χωρίς να απουσιάζει η αμφίδρομη επικοινωνία στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως ο διάλογος ή η αλληλοεπίδραση μέσω τηλεδιάσκεψης (Σοφός, Κώστας & Παράσχου, 2015). Πρόκειται για μια προσέγγιση που ενσωματώνει δυναμικά την τεχνολογία και την παιδαγωγική στα πλαίσια της επικοινωνίας, της αλληλεπίδρασης και της διάδρασης (Σοφός, Κώστας & Παράσχου, 2015). Η τηλεεκπαίδευση έχει υιοθετηθεί με ταχείς ρυθμούς ως νέα μέθοδος εκπαίδευσης, κυρίως από την τριτοβάθμια εκπαίδευση διεθνώς, αλλά και στην Ελλάδα.

Στη συνέχεια, εισήχθη πειραματικά και στην εκπαίδευση των λυκείων, των γυμνασίων και, τελικά, των δημοτικών σχολείων. Στη διεθνή βιβλιογραφία, αναφέρεται ως «εκπαίδευση στο σχολείο από απόσταση» ή «σχολική εκπαίδευση εξ αποστάσεως». Ο όρος εκπαίδευσης αφορά την εκπαίδευση που προσφέρεται στα πλαίσια της πρώτης ή δεύτερης βαθμίδας εκπαίδευσης, χωρίς τη φυσική παρουσία εκπαιδευτικών και μαθητών (Αναστασιάδης, 2014). Η εκπαίδευση στο σχολείο από απόσταση ανέκτησε κεντρικό ρόλο παγκοσμίως, μετά το υποχρεωτικό κλείσιμο των σχολείων τον Μάρτιο του 2020, λόγω της εξάπλωσης της πανδημίας του κορωνοϊού. Τώρα επίσης αναφέρεται και με τον όρο "επείγουσα απομακρυσμένη διδασκαλία" (emergency remote learning) (Λιακοπούλου & Σταυροπούλου, 2021· Λιοναράκης, Μανούσου, Χαρτοφύλακας, Παπαδημητρίου & Ιωακειμίδου, 2021). Σε αυτήν την τρέχουσα εργασία, η "εκπαίδευση από απόσταση στο σχολείο" που αναφέρεται για λόγους συντομίας ως "εξ αποστάσεως εκπαίδευσης".

2.5 Προϋποθέσεις Αποτελεσματικής Εφαρμογής Της Τηλεκπαίδευσης

Συνολικά, η χρήση ψηφιακών εργαλείων όταν είναι δυνατόν έχει θετική επίδραση στον εμπλουτισμό της μαθησιακής διαδικασίας. Ταυτόχρονα, όμως, επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην οργάνωση και τη συμπεριφορά της διδασκαλίας, η οποία έχει καθοριστικό αντίκτυπο στη μάθηση. Πράγματι, σε περιπτώσεις όπου είναι απαραίτητο να μετατραπεί η επιτόπια διδασκαλία σε εξ αποστάσεως διδασκαλία, οι εμπλεκόμενες ιδιαιτερότητες πρέπει να αντιμετωπίζονται με προσοχή για να διασφαλιστεί ότι είναι όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική. Η επιτυχής εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης απαιτεί βασικές προϋποθέσεις όπως πρόσβαση σε πόρους και εκπαιδευτικά μέσα, ψηφιακό αλφαριθμητισμό, επιλογή κατάλληλων μεθόδων διδασκαλίας και προσαρμογή των ρόλων των εκπαιδευτικών από τους

συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία. Προστασία εκπαιδευτικών και μαθητών, συνεργαζόμενων εκπαιδευτικών και γονέων και των προσωπικών τους δεδομένων. Ξεκινώντας από την πρόσβαση σε ευκαιρίες μάθησης, η συμμετοχή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση προϋποθέτει την κατοχή σύγχρονων ηλεκτρονικών μέσων, όπως επιτραπέζιο υπολογιστή, φορητό υπολογιστή ή tablet ή smartphone εξοπλισμένο με κάμερα και μικρόφωνο, ώστε να μπορεί να υπάρχει οπτική επαφή και να μπορεί να συμμετέχει αμοιβαία στον διάλογο. να διευκολύνουν τους χρήστες και να διατηρήσουν τον έλεγχο της εικονικής τάξης. Η έλλειψη άμεσης αλληλεπίδρασης είναι μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της ηλεκτρονικής μάθησης (**Qureshi et al., 2012**). **O Randell (2001)** πιστεύει ότι η διευθέτηση τεχνικών θεμάτων (υλισμικού και λογισμικού) είναι ζωτικής σημασίας για τη χρήση των πλατφορμών ηλεκτρονικής μάθησης. Δεύτερον, απαιτεί σύνδεση στο Διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας. Η επίτευξη ηλεκτρονικής μάθησης βασίζεται στην αξιόπιστη συνδεσιμότητα στο Διαδίκτυο (**Yeung et al., 2012**). **O Sahlberg (2020)** πιστεύει ότι όταν οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης διαταράσσουν τη μάθηση στο σπίτι, "στα σχολεία θα πρέπει να παρέχονται οι εγκαταστάσεις και η τεχνική υποστήριξη για να χρησιμοποιούν όλα τα δυνατά εργαλεία για διδασκαλία και μάθηση εντός και εκτός σχολείου. Οι κυβερνήσεις πρέπει να καταστήσουν την ευρυζωνικότητα βασική για τα δικαιώματα όλων των πολιτών, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής ή την κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση. Επιπλέον, βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή της ηλεκτρονικής εκπαίδευσης εξ αποστάσεως είναι η εξοικείωση των εκπαιδευτικών και των μαθητών με τα ψηφιακά εργαλεία και τη χρήση διαδικτυακών πόρων και μέσων για τη λειτουργία της -πλατφόρμες μάθησης «Η τεχνολογία από μόνη της δεν μπορεί να κάνει επιτυχημένη την ηλεκτρονική μάθηση. Οι εκπαιδευτικοί με ψηφιακή αυτοπεποίθηση είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία της ηλεκτρονικής μάθησης. Οι νέες τεχνολογίες αναγκάζουν τους δασκάλους να αναλάβουν νέα καθήκοντα και να αναπτύξουν διάφορες καινοτόμες δεξιότητες (**Hoq, 2020**). **Oι Assareh and Bidokht (2011)** πιστεύουν ότι ένα από τα κύρια εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι μαθητές που λαμβάνουν διαδικτυακή εκπαίδευση είναι η έλλειψη δεξιοτήτων ηλεκτρονικής μάθησης. Σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση Η ηλεκτρονική εκπαίδευση θεωρείται η καταλληλότερη μέθοδος για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της μάθησης και διδασκαλίας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Οι σύγχρονες φόρμες εξ αποστάσεως εκπαίδευσης παρέχουν στους δασκάλους και τους μαθητές την ικανότητα να επικοινωνούν μέσω εικόνων, ήχων και τη δυνατότητα

αλληλεπίδρασης σε πραγματικό χρόνο με δεδομένα **(Καμπουράκης & Λουκής, 2006)**. Στο πλαίσιο της τηλεδιάσκεψης σε σύγχρονες εικονικές τάξεις, δάσκαλοι και μαθητές μπορούν να συνεργάζονται και να επικοινωνούν αποτελεσματικά χρησιμοποιώντας ψηφιακά εργαλεία και εφαρμογές διδασκαλίας, όπως η σύγχρονη οπτικοακουστική επικοινωνία (Audio and Video Communication), whiteboards (Whiteboard) και εφαρμογές κοινής χρήσης (applications Share) ή μέσω άμεσου μηνύματος (chat). Αυτή η μέθοδος είναι κατάλληλη για επιτόπια διδασκαλία όταν η κάμερα και το μικρόφωνο της πλατφόρμας τηλεδιάσκεψης είναι ενεργοποιημένα και χρησιμοποιούνται. Επομένως, σε σύγκριση με την ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, στοχεύει στην επίτευξη ικανοποιητικών μαθησιακών αποτελεσμάτων διατηρώντας παράλληλα όσο το δυνατόν περισσότερο τη διδακτική σχέση που αναπτύσσεται στη φυσική τάξη μεταξύ δασκάλων και μαθητών. Σύμφωνα με τους **Anastasiades et al. (2010)**, τα κύρια πλεονεκτήματα της τηλεδιάσκεψης είναι η αμεσότητα που δίνει στην επικοινωνία και η αίσθηση της κοινότητας που καλλιεργεί, εφόσον πληρούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις διδασκαλίας. Στη διαδικτυακή διδασκαλία, η απλή παροχή διδακτικών πόρων στους μαθητές δεν αρκεί για την επίτευξη των αναμενόμενων μαθησιακών στόχων. "Η πραγματοποίηση περισσότερων ζωντανών μεταδόσεων, η ενίσχυση της επικοινωνίας μεταξύ δασκάλων και μαθητών και η έγκαιρη παροχή ανατροφοδότησης είναι πιο αποτελεσματικοί τρόποι για τη βελτίωση της απόδοσης των μαθητών. Μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορούν να επιτευχθούν πιο αποτελεσματικά οι διδακτικοί στόχοι **(Yao et al., 2020)**." Στη διδακτική διαδικασία κυριαρχεί το εκπαιδευτικό τρίγωνο των δασκάλων, των μαθητών και των διδακτικών αντικειμένων. Σε ένα εικονικό σχολικό περιβάλλον, η επικοινωνία μεταξύ δασκάλων και μαθητών επιτυγχάνεται μέσω ψηφιακών οπτικοακουστικών εργαλείων και διαδικτυακών υπηρεσιών και μέσω, μεταβαίνοντας έτσι από άμεση σε διαμεσολαβούμενη. Επομένως, η φυσική αλληλεπίδραση μεταξύ τους που αναπτύσσεται με φυσική ακολουθία εξασθενεί. «Στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η ιδέα της τάξης ως κοινότητας καταρρέει **(Hassenburg, 2009)**». Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτικοί απαιτείται να είναι πιο δυναμικοί και ευέλικτοι για να διευκολύνουν τη μάθηση. «Η διατήρηση της εστίασης των μαθητών είναι μια πρόκληση για τους εκπαιδευτικούς λόγω ζητημάτων όπως η διχασμένη προσοχή, η πολλαπλή εργασία κατά τη συμμετοχή σε συσκέψεις, η κακή ποιότητα ήχου και βίντεο, το διαδικτυακό περιεχόμενο κ.λπ. **(Kaup et al., 2020: 1221)**». Σύμφωνα με τους **Ευμορφοπούλου και Λιοναράκη (2015: 168)**, στην εξ

αποστάσεως εκπαίδευση, ο ρόλος των εκπαιδευτικών ως «συντονιστών της μαθησιακής διαδικασίας, συμβούλων, υποστηρικτών και διευκολυντών της επίτευξης των μαθησιακών στόχων από τους μαθητές» είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Το Διαδίκτυο επιτρέπει την πρόσβαση σε απεριόριστη ποικιλία πληροφοριών. Ωστόσο, υπάρχει τεράστια διαφορά μεταξύ της απλής παροχής πληροφοριών και της δημιουργίας γνώσης. Ο παραδοσιακός ρόλος των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σε όλα τα επίπεδα, από το δημοτικό μέχρι την τριτοβάθμια εκπαίδευση, είναι να υποστηρίζουν τους μαθητές στη δημιουργία γνώσης μέσω εξατομικευμένης διδασκαλίας και όχι απλώς να διαδίδουν πληροφορίες (**Guri-Rosenblit, 2018**). Κυρίαρχος είναι επίσης ο ρόλος του δασκάλου ως σχεδιαστή εκπαιδευτικού περιεχομένου πολυμέσων, κεντρίζοντας το ενδιαφέρον των μαθητών παρέχοντάς τους κίνητρα για μάθηση. Ωστόσο, η παραγωγή υλικού ηλεκτρονικής μάθησης απαιτεί εκπαίδευση σχετικά με τον τρόπο χρήσης των διαθέσιμων ψηφιακών εργαλείων για τη δημιουργία περιεχομένου πολλαπλών μορφών και είναι πολύ χρονοβόρα. «Μερικά από τα πιο σημαντικά ζητήματα στην εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι ο σχεδιασμός και η παραγωγή εκπαιδευτικού/διδασκτικού υλικού. Σε ό,τι αφορά το εκπαιδευτικό/διδασκτικό υλικό, η ιδιαιτερότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι ότι αποτελεί την κύρια κινητήρια δύναμη της διδακτικής διαδικασίας. Αν πούμε ότι στο παραδοσιακό εκπαιδευτικό σύστημα, ο δάσκαλος είναι ο δάσκαλος και το διδακτικό υλικό υποστηρίζει το έργο του, άρα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση το διδακτικό άτομο είναι το διδακτικό υλικό (**Λιοναράκης, 2001: 1**). Επιπλέον, δεδομένου ότι είναι δύσκολο για τους εκπαιδευτικούς να αξιολογήσουν αντικειμενικά την απόδοση των μαθητών σε ένα εικονικό σχολικό περιβάλλον, Σύμφωνα με τους **Karni και Kourakis (2010: 27)**, ο δάσκαλος «πρέπει να εφεύρει νέες δομές διαδικασιών εξέτασης που θα του επιτρέψουν να κάνει μια δίκαιη και ακριβέστερη αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών». Φυσικά, ο σχεδιασμός αποτελεσματικών ψηφιακών εξετάσεων απαιτεί γνώση και είναι χρονοβόρος. Ωστόσο, «η διενέργεια ασφαλών και αξιόπιστων ηλεκτρονικών αξιολογήσεων είναι δύσκολη (**Kaup et al., 2020: 1221**)». Εγγύηση για την ομαλή εφαρμογή της ηλεκτρονικής εκπαίδευσης για ανήλικους μαθητές είναι και η συνεργασία εκπαιδευτικών με γονείς ή κηδεμόνες. Οι **Zhou και Li (2020: 559)** πιστεύουν ότι η καλλιέργεια μιας κουλτούρας κοινής εκπαίδευσης μεταξύ των οικογενειών και των σχολείων των μαθητών στοχεύει στη συνολική και υγιή ανάπτυξη των μαθητών. Σε ένα ψηφιακό σχολικό περιβάλλον, οι μαθητές πρέπει να αναλάβουν τη δική τους μάθηση. Η σωστή καθοδήγηση από τους

δασκάλους και η ανεξάρτητη μάθηση από τους μαθητές έχουν γίνει ένα νέο μοντέλο στο πλαίσιο της εφαρμογής της ηλεκτρονικής μάθησης. Ταυτόχρονα, η βοήθεια γονέων και η κοινή συμμετοχή διασφαλίζουν τη διαδικτυακή διδασκαλία. Οι μαθητές καλούνται να εργαστούν υπό την καθοδήγηση των δασκάλων και στο περιβάλλον του σπιτιού τους. Αναπτύξτε νέες μαθησιακές δεξιότητες και εξοικειωθείτε με τη διαδικασία της αυτοαξιολόγησης μέσω πρακτικής και ηθικής ενίσχυσης. Σε ένα περιβάλλον ηλεκτρονικής μάθησης, οι εκπαιδευόμενοι σε όλα τα επίπεδα χρειάζονται τη βοήθεια έμπειρων δασκάλων για να μεταμορφώσουν τις πληροφορίες σε ουσιαστική γνώση (**Guri- Rosenblit & Gros, 2011**). Επιπλέον, στο πλαίσιο λειτουργίας ενός εικονικού σχολικού περιβάλλοντος, τα προσωπικά δεδομένα εκπαιδευτικών και μαθητών ανταλλάσσονται διαδικτυακά. Επομένως, ένα από τα μειονεκτήματα της ηλεκτρονικής μάθησης είναι η έκθεση των συμμετεχόντων στο απόρρητο κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σύμφωνα με τους **Jarke και Breiter (2019: 1)**, «ο τομέας της εκπαίδευσης είναι ένας από τους τομείς που επηρεάζονται περισσότερο από τη δημιουργία δεδομένων» και έχει αυξήσει τις προσδοκίες για «αυξημένη διαφάνεια, λογοδοσία, προσανατολισμό στις υπηρεσίες και συμμετοχή των πολιτών», αλλά Ταυτόχρονα, η διαχείριση χρειάζεται «ανησυχίες για την επιτήρηση και τον έλεγχο, ζητήματα ιδιωτικότητας, σχέσεις εξουσίας και (νέες) ανισότητες». Την εποχή της πανδημίας του κορωνοϊού, οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκπαιδευτικής τεχνολογίας (EdTech) έχουν τη δυνατότητα να συλλέγουν και να επεξεργάζονται συλλογικά δεδομένα για άτομα που εμπλέκονται σε διαδικασίες ηλεκτρονικής εκπαίδευσης. Από αυτή την άποψη, οι προσπάθειες για την αποτύπωση των εκπαιδευτικών εμπειριών των μαθητών κατά τη διάρκεια της πανδημίας πρέπει να θεωρηθούν ως μια ακραία εκδήλωση μακροπρόθεσμων φιλοδοξιών να γίνει η εκπαίδευση ψηφιακά αναγνώσιμη μέσω ολοένα και πιο διαδεδομένων τεχνολογιών και τεχνικών επιτήρησης. Η πανδημία του κορωνοϊού θεωρείται ως ένα εργαστηριακό πείραμα στην εκπαίδευση δεδομένων μεγάλης κλίμακας που μπορεί να ενισχύσει και να προωθήσει περαιτέρω τα συμφέροντα των εταιρειών, των ερευνητών και των υποστηρικτών που βασίζονται σε δεδομένα. Καθώς εκατομμύρια μαθητές εγγράφονται σε νέες πλατφόρμες για πρόσβαση στην εκπαίδευση κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι μακροχρόνιες ανησυχίες σχετικά με το απόρρητο των δεδομένων και τη χρήση δεδομένων για το προφίλ και την παρακολούθηση των μαθητών πρέπει να επανέλθουν στο προσκήνιο (**Williamson et al., 2020: 113**).

2.6 Μορφές Τηλεκπαίδευσης

Η εκπαίδευση μέσω τηλεδιάσκεψης χωρίζεται σε τρεις διαφορετικές μορφές: **σύγχρονη, ασύγχρονη και συνδυαστική**. Στην πρώτη περίπτωση, η προσέγγιση αυτή συμπληρώνει τη δεύτερη, δημιουργώντας ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο εκπαίδευσης σύμφωνα με τον **(Αναστασιάδη, 2014)**. Στη σύγχρονη τηλεδιάσκεψη, η εκπαιδευτική διαδικασία λαμβάνει χώρα μέσω ενός διαδικτυακού περιβάλλοντος που επιτρέπει σε εκπαιδευτικούς και μαθητές να επικοινωνούν από απόσταση, συνήθως με τους υπολογιστές, ταμπλέτ, ή, σε μικρότερες περιπτώσεις, κινητών τηλεφώνων, χρησιμοποιώντας web κάμερες, έχοντας προηγουμένως ελέγξει τη σύνδεση στο διαδίκτυο σύμφωνα με τον **(Αναστασιάδη, 2014)**. Συγκεκριμένα, προγραμματίζονται διαδικτυακές συναντήσεις, όπου εκπαιδευτικοί και μαθητές/τριες επικοινωνούν και αλληλεπιδρούν άμεσα **(Αναστασιάδης, 2014· Κανελλόπουλος & Κουτσούμπα, 2020)**. Ένας κατάλληλος σχεδιασμός του μαθήματος θα πρέπει να προηγηθεί πριν από την εφαρμογή μιας τέτοιας συνάντησης, έτσι ώστε να υπάρχουν παιδαγωγικά κριτήρια που θα συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας της μάθησης **(Κανελλόπουλος & Κουτσούμπα, 2020)**. Όσον αφορά στο έργο της Ίντα Μόσερ, αυτή εξετάζει τις απόψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της τηλεκπαίδευσης κατά την περίοδο του κορωνοϊού και τη σχέση αυτής με την αποτελεσματικότητά της ως μεθόδου διδασκαλίας, καθώς και με τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των μαθητών/τριών. Το έργο της αφορά σε διπλωματική εργασία. Η ανασυγκροτητική μορφή λειτουργεί με τη βοήθεια μιας διαδικτυακής πλατφόρμας, όπως τα e-class και το Moodle, όπου ο/η εκπαιδευτικός μεταβιβάζει το εκπαιδευτικό υλικό μέσω αυτής, και οι μαθητές/τριες που καταχωρούν, το αναλύουν, υποβάλλουν τις απαντήσεις τους, παίρνουν ανατροφοδότηση κ.λ.π **(Αναστασιάδης, 2014· Rasmitadila κ.συν., 2020)**. Σύντομα, θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε την επίκαιρη μορφή ως «άμεση» και την ανασυγκροτητική ως «μεσολαβητική» **(Rasmitadila κ.συν., 2020)**. Στην επικράτειά μας, πριν λίγα χρόνια, το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο εφάρμοσε την αναπτυσσόμενη χρήση πλατφόρμας ηλεκτρονικών μαθημάτων πρωτοποριακά σε αρχικό στάδιο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και μετά την επιβεβαίωση των θετικών εκπαιδευτικών επιδόσεων, εγκαθιερώθηκε η χρήση της στις υπόλοιπες βαθμίδες **(Kalochristianakis, Paraskevas & Varvarigos)**, στην επικράτειά μας. Το πρότυπο της αναμειγνύομενης - συνδυαστικής μάθησης, συνδυάζει τις δύο μορφές εξ

αποστάσεως εκπαίδευσης που προαναφέρθηκαν με την κλασική εκπαίδευση σε μια αίθουσα διδασκαλίας (Αναστασιάδης, 2014). Στο επιστημονικό έργο συναντούμε διαφορετικές απόψεις όσον αφορά την αποτελεσματικότερη μορφή εκπαίδευσης ανάμεσα στη σύγχρονη, την ασύγχρονη και την παραδοσιακή διδασκαλία (Τζαφέα, Κύργιος, & Σιάνου-Κύργιου, 2013). Ενδεχομένως, η συνδυασμένη προσέγγιση της παραδοσιακής μορφής με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση να αποτελεί τον πλέον επιθυμητό τρόπο μάθησης (Τζαφέα και συν., 2013). Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ως μια ζωντανή διαδικασία, έχει αναπτυχθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια και έχει ενσωματωθεί σε διάφορα αναλυτικά προγράμματα σπουδών κυρίως στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

2.7 Χαρακτηριστικά Της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Πρόκειται για ένα είδος εκπαίδευσης που απομακρύνει τους περιορισμούς της κλασικής μορφής. Αρχικά, οι εκπαιδευτές και οι μαθητές δεν χρειάζεται να βρίσκονται στον ίδιο χώρο ταυτόχρονα. Η εκπαίδευση από απόσταση παρέχει τη δυνατότητα σε άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες να μην πρέπει να παρακολουθούν τα μαθήματα από κοντά, αλλά δεν μπορούν να εκπαιδευτούν και να επιμορφωθούν. Η ηλικία, ο τόπος διαμονής, το ωράριο εργασίας, οι εργασίες, τα προβλήματα υγείας, ακόμη και η μητρότητα πλέον δεν λειτουργούν ως εμπόδια στην προσωπική ανάπτυξη του ατόμου. Έτσι, στη διαδικασία της μάθησης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης παρουσιάζονται νέοι τεχνολογικοί όροι, όπως σύγχρονη και ασύγχρονη εκπαίδευση (Μικρόπουλος και συν., 2011). Εν τέλει, η εκπαίδευση αποτελεί προνόμιο όλων των ατόμων, για μια ολόκληρη ζωή, και πρέπει η επιστήμη να συνεισφέρει στην υλοποίηση αυτού του σκοπού. Πρόσφατα, λόγω της πανδημίας του Covid-19, η από απόσταση εκπαίδευσης ήρθε να καταργήσει την ανικανότητα για παρακολούθηση σε αντίστοιχη φυσική παρουσία στα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Κατά την αύξηση του πρώτου κύματος, όλες οι εκπαιδευτικές μονάδες έκλεισαν και η επικοινωνία ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές περιορίστηκαν σε ασύγχρονες μορφές. Κατά την έναρξη της νέας ακαδημαϊκής χρονιάς, εκμεταλλευτήκαμε τόσο σύγχρονες όσο και ασύγχρονες μορφές, ειδικά όταν τα εκπαιδευτικά ιδρύματα παρέμειναν κλειστά. Διατυπωθείτε πολλές περιγραφές για την απόσταση στην εκπαίδευση στην προσπάθεια να αποτυπωθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.

Κοινό χαρακτηριστικό στην εννοιολογική καθορισμένη από τον **Λιοναράκη (2001)** περιοχή είναι η αναγνώριση της εκπαίδευσης από απόσταση ως εκπαιδευτική πρακτική που από παιδαγωγική άποψη ενθαρρύνει τους μαθητές να αναπτύξουν αυτόνομα τις γνώσεις τους, ακολουθώντας προσαρμοσμένες και ατομικές προσεγγίσεις της μάθησης. Στο ίδιο πλαίσιο, ορίζει ως κύριο θέμα στον τομέα της «απόστασης» που χωρίζει τους μαθητές από τους εκπαιδευτές, τους εκπαιδευτικούς φορείς παροχής εκπαίδευσης και τις συναφείς πτυχές όπως οι ανάγκες των εμπλεκομένων, οι χρονικές προσαρμογές στις μεθόδους πληροφοριών και οι εκπαιδευτικές ανησυχίες (**Λιοναράκης, 2006**).

Τα βασικά στοιχεία της από απόσταση εκπαίδευσης σύμφωνα με τον **Desmond Keegan (1986)** περιλαμβάνουν:

- Η γεωγραφική απόσταση μεταξύ εκπαιδευτή-εκπαιδευομένου κατά τη συντριπτική πλειονότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Η ευθύνη κάποιου εκπαιδευτικού ιδρύματος για τον σχεδιασμό, την παραγωγή και τη διανομή του εκπαιδευτικού υλικού και την παροχή υποστήριξης στον εκπαιδευόμενο.
- Η χρήση τεχνολογικών μέσων, όπως έντυπα και οπτικοακουστικά μέσα, υπολογιστές και διαδίκτυο, προκειμένου να γεφυρωθεί η απόσταση μεταξύ του εκπαιδευόμενου και του εκπαιδευτή, καθώς και του εκπαιδευτικού υλικού.
- Η προσπάθεια για αμφίδρομη επικοινωνία με σκοπό την εκμετάλλευση των παιδαγωγικών πλεονεκτημάτων της διαλεκτικής ανταλλαγής απόψεων.
- Η οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας με βάση την ατομική μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού παράλληλα με τις συναντήσεις σε ομάδες για τους εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς σκοπών.

2.8 Συνθήκες Που Την Επέβαλλαν

Η απομακρυσμένη εκπαίδευση έχει βρει τη θέση της στο επίκεντρο και διαδραματίζει έναν κύριο ρόλο στο σύγχρονο περιβάλλον. Είναι ζωτικό να γνωρίζει κανείς μια συγκεκριμένη αναφορά όσον αφορά τον τρόπο που αναπτύχθηκε και εξελίχθηκε. Κατά την έρευνα, εντοπίζοντας τα ιστορικά απόκεντρα της στην Ευρώπη και την

Αμερική, βλέπει κανείς τις αρχικές προσπάθειες του 19ου αιώνα (**Holmberg, 1986 ; Watkins, 1991**) για μαθήματα μέσω αλληλογραφίας (**Βασάλα, 2005**). Από το 1920, η απομακρυσμένη εκπαίδευση με αλληλογραφία ξεκινά να λειτουργεί ως συμπληρωματικό μέρος του προγράμματος σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ένα ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση του Πανεπιστημίου της Νεμπράσκα (**Simonson et al., 2008**). Παρόμοιες παρατηρούνται παγκοσμίως. Η επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικών μέσων παίζει σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη και επέκταση αυτής της μορφής εκπαίδευσης, αποτελώντας το κυρίαρχο μέσο διδασκαλίας στα εκπαιδευτικά ιδρύματα (**Λιοναράκης, 1998; Saba, 2005; Λιοναράκης & Φραγκάκη, 2010**).

Το ραδιόφωνο, και στη συνέχεια η τηλεόραση, χρησιμοποιήθηκαν από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού για να προσφέρουν προγράμματα εκπαίδευσης. Η ανάπτυξη της δορυφορικής τεχνολογίας επέφερε μια απότομη διάδοση της εκπαιδευτικής τηλεόρασης, αλλά η ευρεία χρήση των οπτικών ινών και του διαδικτύου προκάλεσε μια επανάσταση στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και έδωσε τη βάση για μια ποιοτική, σύγχρονη εκπαίδευση από απόσταση, όπου ο εκπαιδευόμενος έχει πλέον ενεργό ρόλο. Εάν θέλαμε να διακρίνουμε τις φάσεις της εξέλιξής της, θα ξεκινήσουμε με τις σπουδές μέσω αλληλογραφίας, στη συνέχεια την επικοινωνία με τη στήριξη ηλεκτρονικών μέσων, και τελικά την ίδρυση των Ανοικτών Πανεπιστημίων (**Simonson et al., 2008**).

Συνδυάζοντας την πάροδο του χρόνου με τις μεταβολές τόσο στο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον όσο και στις αλλαγές στις νοοτροπίες, είναι εμφανές ότι η εκπαιδευτική διοίκηση προσαρμόζει τον εαυτό της στις νέες συνθήκες και εξελίσσεται ανάλογα με τις ρυθμίσεις της ψηφιακής εποχής. Η διάθεση διαφόρων προηγούμενων εργαλείων και μέσων έχει καταστήσει εφικτή την σχεδίαση και την υλοποίηση της εκπαίδευσης από απόσταση (**Λιοναράκης, 1998**), καθώς η ανάγκη για ανοικτότητα, ευελιξία και μια πιο μαθητοκεντρική προσέγγιση στη διδασκαλία και την μάθηση (**Αναστασιάδης, 2005**). Η σύγχρονη εποχή πιθανότατα βρίσκεται μεταξύ της 4ης και 5ης φάσης εξέλιξης. Αυτή τη στιγμή, οι εικονικές κοινότητες και τα προσωπικά περιβάλλοντα μάθησης (PLE) λειτουργούν συμπληρωματικά για τον ανασχεδιασμό της μάθησης, στο πλαίσιο της κοινωνικής διαδικασίας και της συνεργατικότητας (**Dabbagh & Kitsantas, 2012**). Συγκεκριμένα, στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, το ΤΠΕ εισήχθη από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 μέσω

του μαθήματος της πληροφορικής και από το 2016-17 ενσωματώθηκε στο μάθημα των ΤΠΕ το οποίο διδάσκεται σε όλες τις τάξεις του δημοτικού **σχολείου (ΥΠ.Π.Ε. Θ., 2016)**.

2.9 Η Ένταξή Της Στην Ελληνική Εκπαιδευτική Κοινωνία

Τα τελευταία δέκα χρόνια υλοποιήθηκαν ενέργειες προς την κατεύθυνση της «ψηφιακής κοινωνίας» για τα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με στόχο να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις του 21ου αιώνα. Ο Πληροφορικός Γραμματισμός (ICT Literacy) αφορά την Γενική Παιδεία και αποσκοπεί στην αύξηση των δεξιοτήτων των μαθητών στη χρήση σύγχρονων ψηφιακών τεχνολογιών με ☐ διάφορους τρόπους, προκειμένου να ενσωματωθούν ενεργά στην κοινωνία της γνώσης (Knowledge Society).

Η σημασία που δίνεται στον Πληροφοριακό Γραμματισμό εμφανίζεται μέσα από τον συσχετισμό του με τον Γλωσσικό Γραμματισμό (Γνωστική Ικανότητα), τα μαθηματικά και την Επιστημονική Γνωστικότητα (**Τζιμογιάννης, 2011**). Όσον αφορά τους εκπαιδευτές, στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκε μια σειρά προγραμμάτων κατάρτισης, ώστε να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν τις ΤΠΕ και να τις ενσωματώσουν στη διδακτική πρακτική τους. Τα ΠΕΚ (Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα), αρχικά και στη συνέχεια διάφοροι φορείς πραγματοποίησαν προγράμματα εκπαίδευσης που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στη συνέχεια, πραγματοποιήθηκαν διάφορες ενέργειες, επίσης υποστηριζόμενες, που αφορούσαν την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων στη διδασκαλία (**Γκλαβάς, κ.ά., 2010**). Στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας, πραγματοποιήθηκε εκπαίδευση και πιστοποίηση των δεξιοτήτων στον τομέα των ΤΠΕ για ένα μεγάλο μέρος των εκπαιδευτικών (Α' Επίπεδο - Βασικές δεξιότητες στον τομέα των ΤΠΕ). Αυτή ήταν η πρώτη γενικευμένη προσπάθεια εκπαίδευσης στον τομέα των ΤΠΕ. Η πιστοποίηση αυτής της εκπαίδευσης συνέχισε να ισχύει και αποτελούσε βασική προϋπόθεση για τη συμμετοχή στο επόμενο πρόγραμμα "Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και την εφαρμογή του ΤΠΕ στη διδακτική διαδικασία" (Β' Επίπεδο), το οποίο ξεκίνησε το 2008 (**Γκλαβάς κ.ά., 2010**). Αντίθετα, οι σύγχρονοι νέοι και τα νέα παιδιά, λόγω της γέννησής τους και της ανατροφής τους σε ένα ψηφιακό περιβάλλον που εξελίσσεται με αγορά, έχουν αποκτήσει έντονη εξοικείωση με τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Βεβαίως, σε μια έρευνα που διεξήχθη το 2011 σε ευρωπαϊκές

χώρες με παιδιά ηλικίας από 9 έως 16 ετών, αναδείχθηκε ότι περισσότερο από το μισό από αυτά χρησιμοποιούσαν την ηλεκτρονική καθημερινή σύνδεση. Επιπλέον, διέθετε προσωπικό προφίλ σε κοινωνικά δίκτυα και τα χρησιμοποιούσαν σε καθημερινή βάση, ενώ επίσης χρησιμοποιούσαν ψηφιακές συσκευές για να ασχολούνται με ηλεκτρονικά παιχνίδια, μοιραζόμενα και κατεβάζοντας ψηφιακό περιεχόμενο (Livingstone et al., 2011). Ως εκ τούτου, κατά την πανδημία του Covid-19, η πλειονότητα των μαθητών βρέθηκε αντιμέτωπη με μια κατάσταση που ήταν οικεία, αλλά πλέον δεν είχε ως κύριο σκοπό τη διασκέδαση, αλλά την εκπαίδευσή τους. Σε αυτό το πλαίσιο, έχουν δημιουργηθεί εκπαιδευτικά δίκτυα στα σχολεία που παρέχουν υπηρεσίες για την ηλεκτρονική μάθηση και σχετίζονται με τις δικτυακές υποδομές. Αυτές οι δικτυακές υποδομές παρέχονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς και είναι διαθέσιμες και για τη διοίκηση. Σε πολλές χώρες, έχουν αναπτυχθεί εκπαιδευτικά δίκτυα βασισμένα στα εθνικά ακαδημαϊκά και ερευνητικά δίκτυα. Ειδικά οι Ευρωπαϊκές χώρες έχουν αναπτύξει τέτοιου είδους δίκτυα, όπως και η Ελλάδα, όπου το κυριότερο έργο σε αυτόν τον τομέα είναι το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο. Από το 2000, το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο παρέχει σύνδεση σε όλα τα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με υπηρεσίες για όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό και τους εκπαιδευτικούς εκπαιδευτικούς που υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας. Η ψηφιακή εκπαίδευση, η διαδικτυακή επικοινωνία, το εκπαιδευτικό υλικό και οι προϋποθέσεις συνεργασίας αντιπροσωπεύουν τις κυρίαρχες υπηρεσίες (Παρασκευάς, Ασημακόπουλος & Τριανταφύλλου, 2015). Επιπλέον, από το 2014 προστέθηκε η υπηρεσία διαδικτυακών συναντήσεων με δυνατότητα παρουσίασης πληροφοριών και κοινοποίησης περιεχομένου. Συμπεριλαμβάνεται επίσης η υπηρεσία της εξ' αποστάσεως τάξης και η υπηρεσία εκπαιδευτικών κοινοτήτων και ιστολογίων ως χρήσιμο εργαλείο στην εκπαίδευση. Τέλος, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα, μέσω της υπηρεσίας επικοινωνίας και συνεργασίας, να διεξάγουν συναντήσεις, βιντεοκλήσεις, να ανταλλάσσουν μηνύματα και να επικοινωνούν (Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο).

2.10 Πλεονεκτήματα Και Μειονεκτήματα

2.10.1 Πλεονεκτήματα

Καθώς ο κόσμος εξελίσσεται προς την ψηφιακή εποχή και η ανάπτυξη της τηλεεκπαίδευσης είναι αυξανόμενη, πρέπει να εξετάσουμε τα θετικά και αρνητικά

στοιχεία αυτής της εξέλιξης. Στην παγκόσμια βιβλιογραφία αναφέρονται τα εξής θετικά στοιχεία της τηλεεκπαίδευσης:

- Δεν υπάρχει φυσική παρουσία των μαθητών σε μια τυπική αίθουσα διδασκαλίας. Αυτό σημαίνει ότι οι μαθητές μπορούν να παρακολουθούν τα μαθήματα από όποιον επιθυμούν.
- Όσον αφορά την ασύγχρονη τηλεεκπαίδευση, το εκπαιδευτικό υλικό διατίθεται online και είναι προσβάσιμο για μελέτη. Αυτό το υλικό μπορεί να αποθηκευτεί για μελλοντική χρήση.
- Το εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να ανανεώνεται διαρκώς και να χρησιμοποιείται με μεγαλύτερη ταχύτητα από αυτήν που θα συνέβαινε σε μια συμβατική διδασκαλία **(Lall & Singh, 2020· Srivastava, 2018)**.
- Οποιοσδήποτε/οποιαδήποτε μπορεί να αποκτήσει πρόσβαση στην αποστάσεως εκπαίδευση, ανεξαρτήτως της τοποθεσίας της διαμονής του ή της γεωγραφικής του θέσης, δημιουργώντας έτσι μια «παγκόσμια κοινότητα μάθησης» **(Jena, 2020· Srivastava, 2018)**.
- Ο αριθμός των μαθητών/τριών σε μια ηλεκτρονική τάξη μπορεί να διαφέρει και να είναι είτε μικρός είτε μεγάλος **(Jena, 2020· Srivastava, 2018)**. Αντίθετα, στις αίθουσες διδασκαλίας υπάρχει περιορισμός όσον αφορά τον αριθμό των ατόμων που μπορούν να συμμετάσχουν στο μάθημα. Πράγματι, μέσω αυτού του τρόπου μπορεί να επιτευχθεί μείωση του συνολικού κόστους της εκπαίδευσης **(Jena, 2020)**. Η διαδικασία της εκμάθησης, καθώς και τα ζητήματα που μπορούν να προκύψουν, αντιμετωπίζονται με αυτοκίνητο **(Αρμακόλας & Παναγιωτακόπουλος, 2020)**.
- Άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, που δεν μπορούν να μεταφερθούν σε αίθουσες διδασκαλίας, μπορούν να επωφεληθούν από την εκμάθηση αποστάσεως και να αποκτήσουν γνώσεις από το σπίτι **(Jena, 2020)**. Επιπλέον, μπορεί να αποδειχθεί επωφελής για εργαζόμενους/ες με ωράριο εργασίας που τους αποκλείει από τη δυνατότητα παρακολούθησης μαθημάτων στο σχολείο. Ωστόσο, η αυτονομία και η ευελιξία δεν αντιπροσωπεύουν πάντα θετικά χαρακτηριστικά ενός τρόπου εκπαίδευσης. Ανάλογα με το βαθμό συνάντησης και τη συμμετοχή των ατόμων, υπάρχει κίνδυνος να παρουσιαστεί απάθεια και να μειωθεί η αποδοτικότητα.

2.10.2 Μειονεκτήματα

Το περιβάλλον της τηλεεκπαίδευσης, όπως όλες οι μορφές εκπαιδευτικών διαδικασιών, έχει και αρνητικά στοιχεία:

- Η έλλειψη υγιούς ανταγωνισμού και των κινήτρων για τη μάθηση μπορεί εύκολα να επηρεάσει την απόδοση και την επίδοση των μαθητών/τριών (**Di Pietro, Biagi, Costa, Karpiński & Mazza, 2020**).
- Η χρήση τεχνολογίας και η εκτεταμένη έκθεση σε οθόνη ασφαλώς επηρεάζει την υγεία και μπορεί να καταστήσει την κουραστική εκπαίδευση (**Srivastava, 2018**). Αυτός ο παράγοντας αυξάνει τις πιθανότητες να εγκαταλείψουν πρόωρα το μάθημα των μαθητών/τριών. Η κοινωνική απομόνωση εμφανίζει σημαντική αδυναμία της εκπαίδευσης εξ αποστάσεως (**Di Pietro κ.συν., 2020· Nicolau, Henter, Roman, Neculau, & Miclaus, 2020· Srivastava, 2018**). Η ανθρώπινη επαφή, το ομαδικό περιβάλλον, και οι δραστηριότητες με συνομήλικους αποτελούν βασικές κοινωνικές ανάγκες των παιδιών, από την πρώτη παιδική ηλικία μέχρι την εφηβεία (**Jena, 2020**). Η ικανοποίηση αυτών των αναγκών και η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων αποτελούν κύριους στόχους των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εφαρμόζονται σε κάθε συμβατικό εκπαιδευτικό περιβάλλον.
- Οι μαθητές/τριές που βρίσκονται σε δυσμενέστερη κοινωνικοοικονομική θέση δεν επιδεικνύονται με τον ίδιο τρόπο. Οι μαθητές/τριες με λίγα κοινωνικά προνόμια μπορούν να νιώσουν ότι δεν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν, είτε λόγω της οικονομικής κατάστασης της οικογένειάς τους, είτε λόγω της έλλειψης γνώσης των γονέων τους, είτε αυτοί δεν είναι σε θέση να τους υποστηρίξουν (**Di Pietro κ. .συν., 2020· Jena, 2020**). Για αντίστοιχους λόγους, οι μετανάστες/τριες και οι πρόσφυγες μαθητές/τριες δεν επεξηγούνται με τους αυτόχθονες (**Di Pietro κ.συν., 2020**). Στην πραγματικότητα, δεν μπορούν να επωφεληθούν όλες οι κοινωνικές ομάδες με τον ίδιο τρόπο από την τηλεεκπαίδευση (**Jena, 2020· Nicolau κ.συν., 2020· Τζαφέα, Κύργιου & Σιάνου – Κύργιου, 2013**).
- Τίθεται το ζήτημα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των παιδιών, καθώς μπορεί να υποκλαπούν πληροφορίες, αν οι συμμετέχοντες στην τηλεεκπαίδευση δεν φροντίζουν να ενημερώσουν τα ενημερωμένα προγράμματα των (**Jena, 2020**). Στο πλαίσιο ενός καλά οργανωμένου

συστήματος τηλεεκπαίδευσης και υπό την προϋπόθεση ότι οι μαθητές/τριες εμπνέουν υψηλό κίνητρο, μπορούν να επιτύχουν μαθησιακά αποτελέσματα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Η συγκεκριμένη αποτελεσματικότητα εξαρτάται από διάφορους παράγοντες.

2.11 Ο Ρόλος Των Εκπαιδευτικών

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στη μετά COVID-19 εποχή αποκτά νέα χαρακτηριστικά και απαιτήσεις. Οι εκπαιδευτικοί παίζουν κρίσιμο ρόλο στη διασφάλιση της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και ανάπτυξης των μαθητών, αντιμετωπίζοντας πολλές προκλήσεις και υιοθετώντας νέες πρακτικές. **(Αρμακόλας, 2018¹)** Στη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία, ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση αναδεικνύεται ως κρίσιμος παράγοντας για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων.

Ο εκπαιδευτικός δεν απλά μεταδίδει γνώσεις, αλλά και διαδραματίζει τον ρόλο του στη σχεδίαση πιο πολύπλοκων διδακτικών σεναρίων, η προετοιμασία των οποίων απαιτεί περισσότερο χρόνο και προσπάθεια. Στη σύγχρονη εποχή, περισσότερο από ποτέ, η διδασκαλία εξ αποστάσεως απαιτεί από τον εκπαιδευτικό να εφοδιάσει τους μαθητές με τα εργαλεία και τις δεξιότητες που χρειάζονται για την αυτοκαθοδήγησή τους και την αυτομάθηση. **(Κελενίδου, Αντωνίου, & Παπαδάκης, 2017²).**

Η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων από τους εκπαιδευτικούς και η αξιοποίηση των τεχνολογικών εργαλείων στη διδασκαλία αποτελούν κρίσιμο στοιχείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. **(Sahlberg, 2020³)** Αυτό απαιτεί μια σειρά δεξιοτήτων και πρακτικών που πρέπει να ενσωματωθούν στη διδακτική πρακτική :

- **Εκμάθηση των Ψηφιακών Εργαλείων:** Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να εξοικειώνονται με διάφορα ψηφιακά εργαλεία και πλατφόρμες διδασκαλίας. Αυτό συμπεριλαμβάνει την εκμάθηση λογισμικού για διαδικτυακές διαλέξεις, διαδραστικά μαθήματα και εργαλεία για την αξιολόγηση.
- **Δημιουργία Διαδραστικών Μαθησιακών Περιβαλλόντων:** Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι σε θέση να δημιουργούν διαδραστικά και ενδιαφέροντα

Αρμακόλας, Σ. (2018). Διερεύνηση, ανάλυση και μελέτη των παραγόντων που επιδρούν σε περιβάλλον σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης με αξιοποίηση συμμετοχικών-βιωματικών τεχνικών
Κελενίδου Π., Αντωνίου, Π., & Παπαδάκης, Σ. (2017). Η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση. Συστηματική ανασκόπηση της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

περιβάλλοντα μάθησης στο διαδίκτυο. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει βίντεο, παιχνίδια, διαδραστικές ασκήσεις και άλλα.

- Στήριξη Της Απομακρυσμένης Εκπαίδευσης: Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι ικανοί να διαχειρίζονται την απομακρυσμένη εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης του χρόνου, της αντιμετώπισης τεχνικών προβλημάτων και της παροχής υποστήριξης στους μαθητές.
- Εξατομικευμένη Υποστήριξη: Κάθε μαθητής έχει διαφορετικές ανάγκες. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να παρέχουν εξατομικευμένη υποστήριξη στους μαθητές, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές τους.

Επιπλέον, η διαφοροποίηση της διδασκαλίας είναι ένας σημαντικός παράγοντας για τους εκπαιδευτικούς στη μετά COVID-19 εποχή, καθώς αντιμετωπίζουν διαφορετικές ανάγκες και προκλήσεις στην εκπαίδευση των μαθητών. Οι καθηγητές πρέπει να χρησιμοποιούν διάφορες μεθόδους διδασκαλίας, όπως διαλέξεις, εργαστηριακές ασκήσεις, ομαδικές εργασίες και προβλήματα, προκειμένου να καλύψουν τις διάφορες μαθησιακές προτιμήσεις των μαθητών.

Και η ανάπτυξη ψυχοκοινωνικής ευαισθησίας αναδεικνύεται ως ένας από τους πιο σημαντικούς ρόλους του εκπαιδευτικού στη μετά COVID-19 εποχή. Αυτό συμβαίνει καθώς η πανδημία έχει διαμορφώσει ένα νέο εκπαιδευτικό περιβάλλον, επηρεάζοντας σημαντικά τις ψυχοκοινωνικές ανάγκες των μαθητών.

Καταρχάς, η ανάπτυξη ψυχοκοινωνικής ευαισθησίας υποδηλώνει τη δέσμευση του εκπαιδευτικού να κατανοήσει και να ανταποκριθεί στις ψυχοκοινωνικές ανάγκες των μαθητών. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να είναι ευαισθητοποιημένος στα συναισθήματα και τις συναισθηματικές αντιδράσεις των μαθητών, προσφέροντας στήριξη όπου απαιτείται. Αυτό συμβάλλει στη δημιουργία ενός ασφαλούς και εμπιστευτικού περιβάλλοντος όπου οι μαθητές μπορούν να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους. **(Κελενίδου, Αντωνίου, & Παπαδάκης, 2017).**

Σε παράλληλη δράση, ο εκπαιδευτικός πρέπει να προάγει την κοινωνική επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών. Ενθαρρύνοντας τους μαθητές να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν απόψεις, δημιουργεί ένα περιβάλλον που ενισχύει τις κοινωνικές τους δεξιότητες και βοηθά στην αντιμετώπιση της κοινωνικής απομόνωσης που μπορεί να προκύψει από την απόσταση μεταξύ των μαθητών.

Επιπλέον, η ψυχοκοινωνική υποστήριξη απαιτεί την διδασκαλία δεξιοτήτων διαχείρισης του στρες και της άγχους στους μαθητές. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενθαρρύνουν τους μαθητές να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις που ενδέχεται να προκύψουν από την πανδημία και να αναπτύσσουν την ψυχική ανθεκτικότητα.

Συνολικά, οι εκπαιδευτικοί αποτελούν κλειδί για τη διατήρηση ενός αποτελεσματικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος κατά τη διάρκεια της πανδημίας, και η αξιολόγηση αποτελεί σημαντικό μέρος αυτού του ρόλου.

2.12 Οι Έλληνες Εκπαιδευτικοί

Η κοινωνική απομόνωση που επιβλήθηκε για την πρόληψη της εξάπλωσης της πανδημίας Covid-19 έχει προκαλέσει μια άνευ προηγουμένου εκπαιδευτική κρίση διεθνώς. Ζητήθηκε ξαφνικά από Έλληνες καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να οργανώσουν τα μαθήματά τους ψηφιακά και να εκπαιδεύσουν τους μαθητές τους εξ αποστάσεως για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα χωρίς την απαραίτητη προετοιμασία. Οι περισσότεροι από αυτούς συμμετέχουν ενεργά στην εφαρμογή της εξ αποστάσεως διδασκαλίας έκτακτης ανάγκης, αν και δεν διαθέτουν όλοι τα απαραίτητα τεχνικά μέσα ή δεν έχουν εκπαιδευτεί προηγουμένως στη χρήση ψηφιακών μεθόδων και εργαλείων διδασκαλίας, είτε μέσω αυτοδιδασκαλίας είτε μέσω εκπαίδευσης ομότιμων. Μάλιστα, ως αποτέλεσμα της συμμετοχής τους στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, «οι δάσκαλοι στο εγγύς μέλλον μπορεί να φανούν πιο ικανοί, ίσως πιο σίγουροι για την ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στη διδακτική διαδικασία και μάλιστα να διαθέτουν σημαντικές γνώσεις - πώς μπορούν ουσιαστικά να τις αποκτήσουν. δικό τους ή Αναβάθμιση (Σταχτεάς και Σταχτεάς, 2020: 190)». Δήλωσαν ότι αξίζει να σημειωθεί ότι λόγω των συνθηκών που έχει δημιουργήσει η επιδημία, οι εκπαιδευτικοί υποχρεούνται να εφαρμόζουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση για τους μαθητές με πρωτοφανή τρόπο, η εφαρμογή της οποίας καθίσταται δυσκολότερη υπό την πίεση της εξέλιξη της εξάπλωσης του νέου κορωνοϊού. Δηλαδή, η διαδικασία στην οποία περνούν οι εκπαιδευτικοί απέχει πολύ από την κατάρτιση ή την εμπειρία τους. Είναι πιο πιθανό να αμφιβάλλουν εάν η εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρέχει στους μαθητές ουσιαστική διδασκαλία, επειδή λείπουν κυρίως χαρακτηριστικά επικοινωνίας που βοηθούν στη δημιουργία μιας διδακτικής ατμόσφαιρας. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί βρέθηκαν απροσδόκητοι επειδή η εκπαίδευση δεν είχε γίνει ποτέ στο παρελθόν. Επιπλέον, ακόμη και μια απλή

επίδειξη λογισμικού ηλεκτρονικής μάθησης κυμαίνεται από ανύπαρκτη έως εξαιρετικά περιορισμένη στην εκπαίδευση ΤΠΕ που πιστοποιείται από το Υπουργείο Παιδείας στα Επίπεδα Α' και Β'. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία που δημοσίευσε επίσημα το Υπουργείο Παιδείας στις 4 Σεπτεμβρίου 2020, περίπου ένα μήνα μετά την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, οι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν εκτενώς. Πιο συγκεκριμένα, στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (ΠΣΔ) είναι εγγεγραμμένοι 193.062 εκπαιδευτικοί που έχουν οργανώσει συνολικά 532.251 ψηφιακά μαθήματα. Ο μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση αντανάκλα την υπεύθυνη στάση τους για την αντιμετώπιση της κρίσης. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της έκτακτης εξ αποστάσεως διδασκαλίας, αντιμετώπισαν σοβαρές προκλήσεις που επηρέασαν αρνητικά την προσωπική, επαγγελματική και κοινωνική τους ταυτότητα. «Ενώ τα σχολεία και το προσωπικό έχουν επιδείξει αποφασιστικότητα, επινοητικότητα, καινοτομία και προσαρμοστικότητα στην ανταπόκριση στις εξελισσόμενες αλλαγές, ο ιός Covid-19 δοκιμάζει την ανθεκτικότητά τους, την εσωτερική τους δύναμη και τους μηχανισμούς αντιμετώπισης (Varadharajan, 2020: 2). «Πιο συγκεκριμένα, αντιτίθενται στο τη χρήση καμερών για τη μετάδοση της διδασκαλίας απευθείας στις σχολικές τάξεις, όπως απαιτείται από το άρθρο 10. 57233/Υ1/2020 Η κοινή υπουργική απόφαση για τη «Σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση» τις θέτει στο επίκεντρο έντονου δημόσιου διαλόγου. Αυτό οφείλεται στον φόβο της αξιολόγησης του επαγγελματισμού τους. Ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα από άρθρο που δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του Protagon με τίτλο «Ο φόβος της ΟΛΜΕ μπροστά στην κάμερα» (Νταλιάνη, 2020) είναι το εξής, πολύ χαρακτηριστικό. Μπορεί επίσης να μεταδίδει μαθήματα (και επομένως την ποιότητα της διδασκαλίας) από την τάξη στα σπίτια των συμμαθητών μέσω ενός κουμπιού κάμερας. Γιατί η κάμερα έχει ένα «ψεγάδι»: δείχνει τα πράγματα όπως ακριβώς είναι. Γιατί μέχρι στιγμής ό,τι γίνεται στην τάξη μένει στην τάξη. Ένα καλό μάθημα, ένα βαρετό μάθημα; Μάθημα αδιαφορίας; Δεν υπάρχουν καθόλου μαθήματα; Αυτή την περίφημη «μυστικότητα» επικαλέστηκε και ο Νίκος Φελίτσε. Θα ξεκινήσει το μάθημα 38 της «Κάμερας». Και υπάρχει κίνδυνος να «αξιολογηθεί» η πορεία. Αυτό είναι τελικά πρόβλημα της ΟΛΜΕ;

2.13 Αξιολόγηση Των Μαθητών Εν Μέσω Πανδημίας

Η αξιολόγηση των μαθητών εν μέσω πανδημίας αποτελεί έναν προκλητικό και σημαντικό ρόλο για τους εκπαιδευτικούς. Οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19

στην εκπαίδευση έχουν καταστήσει απαραίτητο τον επανασχεδιασμό των διαδικασιών αξιολόγησης προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη οι νέες συνθήκες. Είναι σημαντικό να επισημάνουμε πώς ο ρόλος του εκπαιδευτικού σε αυτήν την διαδικασία είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της αξιοκρατίας, της δικαιοσύνης, και της ποιότητας στην εκπαίδευση.

Η πανδημία έχει αναγκάσει τους εκπαιδευτικούς να επανεξετάσουν τις παραδοσιακές διαδικασίες αξιολόγησης και να εφαρμόσουν νέες προσεγγίσεις για να ανταποκριθούν στις ανάγκες των μαθητών και το νέο περιβάλλον διδασκαλίας. Ένα παράδειγμα αναθεώρησης των διαδικασιών αξιολόγησης είναι η χρήση διαδικτυακών εργαλείων για τη διεξαγωγή εξετάσεων. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δημιουργήσουν ηλεκτρονικές εξετάσεις σε πλατφόρμες όπως το Google Forms ή το Moodle, προσφέροντας έτσι ασφαλή και αποτελεσματικά εργαλεία για την αξιολόγηση των μαθητών. Αυτές οι εξετάσεις μπορούν να περιλαμβάνουν ποικίλες μορφές ερωτήσεων, όπως πολλαπλής επιλογής, συντακτικές ασκήσεις, και ανοικτές ερωτήσεις, προσφέροντας ένα πλούσιο περιβάλλον αξιολόγησης.

Η διαφοροποίηση της αξιολόγησης αποτελεί μια εξίσου σημαντική πτυχή του ρόλου του εκπαιδευτικού στη μετά COVID-19 εποχή, καθώς επιτρέπει την προσαρμογή της αξιολόγησης στις διάφορες ανάγκες και συνθήκες των μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διαφοροποιήσουν τα εργαλεία αξιολόγησης που χρησιμοποιούν ανάλογα με τις διάφορες ανάγκες των μαθητών, όπως να προσφερθούν διαφορετικές εκδοχές της ίδιας εργασίας με διαφορετικό βαθμό δυσκολίας. Επιπλέον, η αξιολόγηση μέσω εργασιών και εκθέσεων επιτρέπει στους μαθητές να επιδείξουν τις δεξιότητές τους σε πραγματικές καταστάσεις. Μπορούν να επιλέξουν θέματα που τους ενδιαφέρουν και να παρουσιάσουν τις γνώσεις τους με τον τρόπο που τους εξυπηρετεί περισσότερο.

Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να καταγράφουν την πρόοδο των μαθητών σε διάφορους τομείς, όπως η ακαδημαϊκή απόδοση, οι δεξιότητες και η συμπεριφορά. Αυτή η καταγραφή μπορεί να γίνεται μέσω αξιολογήσεων, παρατηρήσεων και προφορικών συνομιλιών. Με βάση τα αποτελέσματα της παρακολούθησης, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προσαρμόσουν τη διδακτική τους προσέγγιση. Αν διαπιστώσουν ότι ορισμένοι μαθητές χρειάζονται επιπλέον υποστήριξη σε συγκεκριμένα θέματα, μπορούν να προσφέρουν επιπλέον μαθήματα ή προσαρμοσμένα μαθήματα. Η συνεχής παρακολούθηση επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να είναι ενήμεροι για την

ανάπτυξη και τις ανάγκες κάθε μαθητή, προσφέροντας τη δυνατότητα προσαρμογής της διδασκαλίας και της αξιολόγησης. Αυτό βελτιώνει την εκπαιδευτική διαδικασία και συμβάλλει στην επίτευξη βέλτιστων αποτελεσμάτων για όλους τους μαθητές.

Η προσαρμογή στις νέες πραγματικότητες που δημιουργήθηκαν λόγω της πανδημίας είναι ζωτικής σημασίας για την αξιολόγηση των μαθητών και τον ρόλο του εκπαιδευτικού. Με την αποκαλούμενη "ψηφιακή αποκλιμάκωση," οι εκπαιδευτικοί αναπτύσσουν ψηφιακά εργαλεία και πλατφόρμες για τη διεξαγωγή αξιολογήσεων. Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν διαδικτυακά τεστ, αξιολογήσεις σε εκπαιδευτικά λογισμικά, και ψηφιακές υποβολές εργασιών. Η αξιολόγηση πρέπει να λαμβάνει υπόψη την απόσταση μεταξύ των μαθητών. Αυτό μπορεί να σημαίνει την προσαρμογή του χρόνου για την ολοκλήρωση των αξιολογήσεων, τη χρήση διαδικτυακών εργαλείων για τη συλλογή δεδομένων, και την εξέταση της αποτελεσματικότητας των μεθόδων που χρησιμοποιούνται.

Η αξιολόγηση πρέπει αναπόφευκτα να επικεντρώνεται όχι μόνο στο τελικό αποτέλεσμα, αλλά και στην εκπαιδευτική πρόοδο των μαθητών. Αυτή η προσέγγιση αποτελεί θεμέλιο πυλώνα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και αντικατοπτρίζει τη φιλοσοφία της εκπαίδευσης ως συνεχούς διαδικασίας ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό, η αξιολόγηση δεν περιορίζεται απλώς στη μέτρηση του τελικού αποτελέσματος, όπως της βαθμολογίας σε μια εξέταση. Αντίθετα, επικεντρώνεται στη διαδικασία της μάθησης, την πορεία που ακολουθεί ο μαθητής κατά την απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων. Αυτό σημαίνει ότι η αξιολόγηση εξετάζει την πρόοδο του μαθητή κατά τη διάρκεια της μάθησης. Αντιλαμβάνεται ότι κάθε μαθητής ξεκινά από διαφορετικό επίπεδο και εξελίσσεται με διαφορετικούς ρυθμούς. Επιδιοκιμάζει την προσπάθεια που καταβάλλει κάθε μαθητής για να βελτιώσει τις δεξιότητές του, ανεξαρτήτως του εάν αυτή η προσπάθεια οδηγεί σε απόλυτη τελική επιτυχία. Σε αυτό το πλαίσιο, η αξιολόγηση αντιλαμβάνει ότι η μάθηση είναι μια σύνθετη διαδικασία που περιλαμβάνει πτυχές όπως η ανάπτυξη κριτικής σκέψης, η επίλυση προβλημάτων, η δημιουργικότητα, η επικοινωνία και η ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης. Επομένως, η αξιολόγηση πρέπει να ενθαρρύνει την ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων και να αναγνωρίζει την προόδους προς αυτήν την κατεύθυνση.

Συμπερασματικά, η αξιολόγηση προωθεί την ιδέα ότι η μάθηση δεν περιορίζεται στην τάξη και στο σχολείο, αλλά είναι μια διαδικασία που συνεχίζεται σε όλη τη ζωή. Οι

μαθητές μαθαίνουν διαρκώς και εξελίσσονται, και η αξιολόγηση αντικατοπτρίζει αυτήν τη συνεχή μάθηση και εξέλιξη.

Κεφάλαιο 3^ο

« Οι Επιδράσεις Της Πανδημίας Στην Γλώσσα»

3.1 Αλλαγές στην Γλώσσα

Η πανδημία του COVID-19 αναγκάστηκε να αντιμετωπιστεί με έναν τρόπο που η ανθρωπότητα δεν είχε ξαναδοκιμάσει από την Ισπανική γρίπη του 1918. Οι περιορισμοί στην κινητικότητα, η απομόνωση και η αλλαγή στις καθημερινές συνήθειες επηρέασαν τον τρόπο που επικοινωνούμε και τον τρόπο που χρησιμοποιούμε τη γλώσσα. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, δημιουργήθηκαν νέοι όροι και λέξεις που σχετίζονται άμεσα με τον ιό, τις προληπτικές μετρήσεις και την ασφάλεια. Για παράδειγμα, όροι όπως ιξώδης ποσοστό θετικότητας, και επικρατούσα μετάλλαξη έγιναν κοινοί και απαραίτητοι για την κατανόηση της κατάστασης. Αυτοί οι όροι αντικατοπτρίζουν τις νέες πρακτικές και πραγματικότητες που εμφανίστηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Παρακάτω θα δούμε μερικούς από αυτούς τους όρους :

- Η καραντίνα αποτελεί μια από τις κυριότερες λέξεις που σχετίζονται με την πανδημία. Περιγράφει την περίοδο κατά την οποία άτομα που έρχονται σε επαφή με κρούσματα COVID-19 ή παρουσιάζουν συμπτώματα παραμένουν απομονωμένα από τον έξω κόσμο προκειμένου να αποτραπεί η διάδοση του ιού.
- Η απομόνωση αναφέρεται στην απομάκρυνση ατόμων που έχουν διαγνωσθεί με COVID-19 ή υποπτεύονται ότι έχουν μολυνθεί από τον ιό, προκειμένου να αποτραπεί η μετάδοση της νόσου. Η απομόνωση μπορεί να απαιτεί την παραμονή τους σε έναν ξεχωριστό χώρο ή δωμάτιο για κάποιο χρονικό διάστημα.
- Ο όρος τηλεργασία αναφέρεται στον τρόπο εργασίας από το σπίτι μέσω ψηφιακών μέσων επικοινωνίας. Αυτή η νέα πρακτική εισήχθηκε ευρέως κατά την πανδημία για να διατηρηθεί η επαγγελματική δραστηριότητα υπό τους περιορισμούς της κινητικότητας.
- Η ψηφιακή εκπαίδευση αναφέρεται στην εκπαίδευση που παρέχεται μέσω διαδικτύου και ψηφιακών πλατφορμών. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας,

πολλά σχολεία και πανεπιστήμια αναγκάστηκαν να προσαρμόσουν την εκπαίδευσή τους σε αυτό το μοντέλο.

- Αυξημένη χρήση όρων όπως αποστείρωση αποστειρωτικά και ατομική προστασία για να περιγράψουν τα μέτρα που λαμβάνονται για την πρόληψη της μετάδοσης του ιού.
- Η κοινωνική απόσταση αναφέρεται στην φυσική απόσταση που πρέπει να διατηρούν τα άτομα ανάμεσά τους για να μειώσουν τον κίνδυνο μετάδοσης του COVID-19. Συνήθως, αυτή η απόσταση είναι τουλάχιστον 1,5 μέτρα. Κατά την πανδημία, η έννοια της κοινωνικής απόστασης επηρέασε τις καθημερινές συνήθειες. Οι άνθρωποι άρχισαν να τηρούν αυστηρά αυτήν την απόσταση σε δημόσιους χώρους, όπως σούπερ μάρκετ και αεροδρόμια. Η έννοια της κοινωνικής απόστασης προκάλεσε συναισθηματική απόσταση μεταξύ των ανθρώπων. Οι άνθρωποι ένιωθαν μερικές φορές απομονωμένοι και απομακρυσμένοι από τους αγαπημένους τους λόγω της ανάγκης να διατηρούν αυτήν την απόσταση.

3.2 Αλλαγές Και Επιδράσεις Στην Επικοινωνία

Η πανδημία του COVID-19 έχει αλλάξει πολλές πτυχές της ζωής μας και κατ' επέκταση έχει επηρεάσει βαθιά τον τρόπο που επικοινωνούμε. Η ανάγκη για φυσική απόσταση και την αποφυγή κοινωνικών επαφών αναγκάστηκε να επαναπροσδιορίσει τον τρόπο που επικοινωνούμε, από την επικοινωνία με την οικογένεια και τους φίλους μας μέχρι την εργασία και την πληροφόρηση που λαμβάνουμε από τις αρχές και τους επιστήμονες.

Η τεχνολογία έπαιξε έναν καθοριστικό ρόλο στη διατήρηση της επικοινωνίας και την αντιμετώπιση της απομόνωσης. Μια από τις πιο σημαντικές αλλαγές ήταν η αυξημένη χρήση της τηλεδιάσκεψης και της τηλεργασίας. Πολλές εταιρείες υιοθέτησαν τις τηλεδιασκέψεις για επαγγελματικές συναντήσεις, ενώ πολλοί εργαζόμενοι αναγκάστηκαν να εργαστούν από το σπίτι. Αυτό επηρέασε τόσο την επικοινωνία μεταξύ συναδέλφων όσο και την εργασιακή ισορροπία. Η επικοινωνία μεταξύ συναδέλφων και ανώτερων επικοινωνίας άλλαξε. Οι εργαζόμενοι χρειάστηκε να προσαρμοστούν σε νέους τρόπους επικοινωνίας, όπως η ηλεκτρονική αλληλογραφία. Τα πλεονεκτήματα περιλαμβάνουν την εξοικονόμηση χρόνου και χρημάτων που δαπανούνται για τις μετακινήσεις, αλλά και την ευελιξία στον χρόνο

εργασίας. Ωστόσο, αντιμετωπίστηκαν και προκλήσεις, όπως η δυσκολία να διαχωριστεί ο χώρος εργασίας από τον χώρο κατοικίας και η αίσθηση απομόνωσης λόγω της έλλειψης φυσικής κοινωνικής επαφής.

Επιπλέον, τα κοινωνικά δίκτυα γνώρισαν αύξηση στη χρήση τους. Οι άνθρωποι αναζητούσαν τρόπους να διατηρήσουν την κοινωνική επαφή με φίλους και οικογένεια μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Αυτό οδήγησε σε αυξημένη δημιουργία και ανταλλαγή περιεχομένου σε πλατφόρμες όπως το Facebook, το Instagram και το Twitter.

3.2.1 Ανάλυση Των Αλλαγών Στη Δομή Των Προτάσεων Και Στην Αντίληψη Της Γλώσσας Ως Εργαλείου Επικοινωνίας.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, παρατηρήθηκαν σημαντικές αλλαγές στη δομή των προτάσεων και στην αντίληψη της γλώσσας ως εργαλείου επικοινωνίας. Αυτές οι αλλαγές αντικατοπτρίζουν τις νέες ανάγκες και πρακτικές που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια της κρίσης της υγείας (Σταματοπούλου, 2021).

Οι προτάσεις κατά την πανδημία έγιναν συχνά πιο σύντομες και σαφείς. Ο λόγος για αυτό ήταν η ανάγκη για γρήγορη και σαφή επικοινωνία σχετικά με τα προληπτικά μέτρα, τις ανακοινώσεις και τις οδηγίες υγείας. Οι άνθρωποι ήθελαν να λαμβάνουν έγκαιρες και κατανοητές πληροφορίες. Συνεπώς, αναπτύχθηκε μια ανακατασκευασμένη γλωσσική δομή που έβαλε τον έμφαση στη συντομία και τη σαφήνεια. Παραδείγματος χάριν, αντί για την προηγούμενη δομή "Είναι σημαντικό να ακολουθούμε τις οδηγίες των υγειονομικών αρχών για να μειώσουμε τον κίνδυνο μετάδοσης του ιού," χρησιμοποιήθηκε η πιο συνοπτική και σαφής δομή: "Ακολουθήστε τις οδηγίες των υγειονομικών αρχών για να μειώσετε τον κίνδυνο μετάδοσης του ιού."

Επιπλέον, δημιουργήθηκε ένα ειδικό λεξιλόγιο που περιλάμβανε νέους όρους και φράσεις που αφορούσαν τον ιό, τις προληπτικές μέτρησεις και την ασφάλεια. Αυτό το λεξιλόγιο ενσωματώθηκε στη γλώσσα ως μέρος της νέας πραγματικότητας και κατέστη αναγκαίο για την κατανόηση και την αποτελεσματική επικοινωνία. Παραδείγματα αυτών των νέων όρων περιλαμβάνουν τη "καραντίνα," την "απομόνωση," το "καραντίναριο," και την "αναζήτηση επαφών."

Συνοψίζοντας, η δομή των προτάσεων και η αντίληψη της γλώσσας ως εργαλείου επικοινωνίας υπέστησαν αλλαγές κατά τη διάρκεια της πανδημίας, προσαρμοζόμενες στις νέες ανάγκες και πρακτικές που εμφανίστηκαν. Αυτές οι αλλαγές αντικατοπτρίζουν τη σημασία της γλώσσας ως μέσου επικοινωνίας και προσαρμογής στις συνθήκες του περιβάλλοντος.

3.4 Επιπτώσεις Στην Παγκόσμια Επικοινωνία

Η πανδημία του COVID-19 είχε σημασία στην παγκόσμια επικοινωνία, καθώς η τηλεκπαίδευση επηρέασε τον τρόπο που οι μαθητές αποκτούν γνώσεις και επικοινωνούν. Παρακάτω εξετάζεται πώς αυτές οι αλλαγές στην παιδεία επηρεάζουν την παγκόσμια επικοινωνία: **(Vikas Kumar, Ramesh Sharma, & Brijesh Kumar , 2021)**

Γλωσσική Διαφοροποίηση : Η τηλεκπαίδευση αναγκάζει τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς να επικοινωνούν μέσω γραπτού κειμένου ή ηχητικών μηνυμάτων περισσότερο από ποτέ. Αυτό επηρεάζει την εκμάθηση γλωσσικών δεξιοτήτων, όπως η γραφή και η προφορά, καθώς και ο τρόπος που χρησιμοποιούμε τη γλώσσα για την επικοινωνία.

Παγκόσμια Πρόσβαση στην Εκπαίδευση : Η τηλεκπαίδευση δίνει τη δυνατότητα σε μαθητές από διάφορες χώρες να έχουν πρόσβαση σε παιδιά από παγκόσμιους παρόχους. Αυτό κάνει τον πολιτισμό της εκπαίδευσης και δημιουργεί πολυγλωσσία και διαπολιτισμική επικοινωνία.

Κοινοτική Εκπαίδευση : Οι μαθητές συχνά συνεργάζονται με συμμαθητές από διάφορα τμήματα του κόσμου σε διαδικτυακά προγράμματα. Αυτό προωθεί την κατανόηση διαφορετικών πολιτισμών και τρόπων σκέψης, ενισχύοντας τη διεθνή κοινότητα και την πολυπολιτισμικότητα.

Ψηφιακή Επανάσταση : Η ανάγκη για τηλεκπαίδευση ενίσχυσε τη χρήση τεχνολογικών εργαλείων στην εκπαίδευση, καθιστώντας την πιο διαδραστική και προσαρμοσμένη. Αυτό επηρεάζει τον τρόπο που οι μαθητές αντιλαμβάνονται την τεχνολογία και τη χρήση στην καθημερινή επικοινωνία.

Η πανδημία έφερε μεγάλες αλλαγές στον χώρο της παιδείας, και αυτές οι αλλαγές επηρεάζουν την παγκόσμια επικοινωνία μέσω της διαμόρφωσης της γλώσσας, της

πολυπολιτισμικότητας και της τεχνολογικής επανάστασης. Αυτά που αναδεικνύουν τον τρόπο που η εκπαίδευση επηρεάζει την επικοινωνία των ανθρώπων (**Vikas Kumar, Ramesh Sharma, & Brijesh Kumar , 2021**)

3.5 Επιδράσεις Της Πανδημίας Στη Γλώσσα Των Μέσων Ενημέρωσης Και Των Κοινωνικών Δικτύων

Οι επιδράσεις της πανδημίας στη γλώσσα των μέσων ενημέρωσης και των κοινωνικών δικτύων ήταν σημαντικές και αντανακλούν την εξέλιξη της επικοινωνίας κατά τη διάρκεια αυτού του ιστορικού γεγονότος.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, δημιουργήθηκε ένα νέο λεξιλόγιο και σύνολο εκφράσεων που σχετίζονται με τον ιό και τις προληπτικές μέτρησεις. Παραδείγματα περιλαμβάνουν όρους όπως "καραντίνα," "απομόνωση," "καραντίναριο," και "ψηφιακή εκπαίδευση," που είναι προϊόν της πανδημίας και αντικατοπτρίζουν τις νέες πρακτικές και πραγματικότητες που εμφανίστηκαν.

Η ανάγκη για απομακρυσμένη εργασία και εκπαίδευση οδήγησε σε αύξηση της χρήσης των ψηφιακών μέσων επικοινωνίας. Η γλώσσα της τηλεδιάσκεψης, των ηλεκτρονικών μηνυμάτων και των βίντεοκλήσεων εξελίχθηκε με νέες λέξεις και φράσεις που αντικατοπτρίζουν την ψηφιακή επικοινωνία.

Κατά την πανδημία, οι επιστημονικές πληροφορίες και εκθέσεις απέκτησαν μεγάλη δημοσιότητα. Εμφανίστηκαν νέοι όροι όπως "επιδημιολογία," "αντισώματα," και "εμβόλιο," που έγιναν μέρος της διαρθρωμένης γλώσσας των μέσων ενημέρωσης.

Οι οργανισμοί ανθρωπιστικής βοήθειας και η παγκόσμια υγειονομική κοινότητα χρησιμοποίησαν νέους όρους όπως "προστατευτικός εξοπλισμός," "μεταδοτικότητα," και "ανοσοκατάσταση," για να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά με το κοινό.

Τέλος, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αναδείχθηκε και η πρόκληση της αντιμετώπισης της αποπληθωριστικής πληροφορίας (infodemic). Η επιδημία της πληροφορίας συχνά ανταγωνίστηκε την επιδημία του ιού. Οι άνθρωποι είχαν πρόσβαση σε μεγάλο όγκο πληροφοριών μέσω των μέσων ενημέρωσης, των κοινωνικών δικτύων, των ιστοσελίδων, των blogs, και των φόρων συζητήσεων. Η αυξημένη πρόσβαση σε πληροφορίες δημιούργησε μια ποικιλία από απόψεις και απόψεις, που κυκλοφορούσαν με ή χωρίς επαρκή επαλήθευση. Οι δημοσιογράφοι και

οι χρήστες των κοινωνικών δικτύων έπρεπε να είναι προσεκτικοί με την αξιοπιστία των πληροφοριών που μοιράζονταν.

3.6 Αλλαγή Στη Χρήση Των Όρων Και Των Εκφράσεων Που Σχετίζονται Με Την Υγεία Και Την Ασφάλεια.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19, παρατηρήθηκε σημαντική αλλαγή στη χρήση των όρων και των εκφράσεων που σχετίζονται με την υγεία και την ασφάλεια. Αυτή η αλλαγή επηρέασε τόσο την καθημερινή επικοινωνία όσο και την επίσημη επικοινωνία των υγειονομικών αρχών και των κυβερνητικών οργάνων (Brinton, 2020).

Καταρχάς, η έννοια της "καραντίνας" υιοθετήθηκε ευρέως για τον περιορισμό της κυκλοφορίας του πληθυσμού με σκοπό την αποτροπή της μετάδοσης του ιού. Παράλληλα, η "απομόνωση" επαναπροσδιορίστηκε ως η απομόνωση ατόμων που είχαν εκδηλώσει συμπτώματα ή είχαν επιβεβαιωμένη μόλυνση από τον COVID-19. Ο όρος "κοινωνική απόσταση" εισήχθηκε για να περιγράψει την ανάγκη φυσικής απόστασης μεταξύ ατόμων με σκοπό την αποτροπή της μετάδοσης του ιού.

Η έννοια της "κοινωνικής απόστασης" αποκτά νέα σημασία καθώς χρησιμοποιείται για να περιγράψει την ανάγκη για φυσική απόσταση μεταξύ ατόμων για την αποτροπή της μετάδοσης του ιού. Αυτό αναδεικνύει τη σημασία της αποφυγής κοντινής επαφής.

Ταυτόχρονα, η "επιδημιολογική καμπύλη" δεν αναφέρθηκε πλέον απλώς σε επιδημιολογικές μελέτες, αλλά χρησιμοποιήθηκε για να περιγράψει την αναφορά της αύξησης ή μείωσης των κρουσμάτων COVID-19 με την πάροδο του χρόνου. Επίσης, ο όρος "εμβόλιο" αποκτά νέα σημασία καθώς αναφέρεται στα εμβόλια που αναπτύχθηκαν για τον COVID-19 και τη διαδικασία εμβολιασμού παγκοσμίως.

Κεφάλαιο 4^ο

«Συγκριτική Ανάλυση Με Άλλες Γλώσσες»

4.1 Σύγκριση Των Αλλαγών Της Ελληνικής Γλώσσας Με Αλλαγές Της Γλώσσας Σε Παγκόσμιο Επίπεδο

Η πανδημία έπαιξε έναν σημαντικό ρόλο στις αλλαγές στην ελληνική γλώσσα και τη γλώσσα σε παγκόσμιο επίπεδο:

Επίδραση της τεχνολογίας (στην ελληνική γλώσσα): Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η χρήση της τεχνολογίας αυξήθηκε δραματικά, καθώς οι άνθρωποι χρησιμοποίησαν περισσότερο τους υπολογιστές και τα κινητά τηλέφωνα για τηλεεκπαίδευση, εργασία από το σπίτι, και επικοινωνία μέσω διαδικτύου. Αυτό έφερε νέους όρους και έννοιες στην ελληνική γλώσσα, όπως "τηλεεκπαίδευση," "τηλεεργασία," και "διαδικτυακή συνδιάσκεψη." (Tim McNamara, 2021)

Πολυπολιτισμικότητα (στην ελληνική γλώσσα): Η πανδημία φέρνει μαζί της μια ποικιλία ανθρώπων από διάφορες χώρες. Αυτό επηρεάζει την ελληνική γλώσσα, καθώς νέες λέξεις και διαλέκτοι μπορούν να εισαχθούν στην καθημερινή επικοινωνία.

Διαδικτυακή επικοινωνία (σε παγκόσμιο επίπεδο): Η πανδημία αύξησε τη χρήση του διαδικτύου για την επικοινωνία, εργασία, και ψυχαγωγία. Αυτό έχει επηρεάσει τη γλώσσα σε παγκόσμιο επίπεδο με τη δημιουργία νέων συντομογραφιών, emoji, και την ανάπτυξη της διαδικτυακής γλώσσας.

Κοινωνική αλλαγή (σε παγκόσμιο επίπεδο): Η πανδημία προκάλεσε κοινωνικές αλλαγές και αντιδράσεις, οι οποίες εκφράζονται μέσω της. Οι άνθρωποι σε όλο τον κόσμο εξέφρασαν τα συναισθήματά τους, τις ανησυχίες τους και τις απόψεις τους σχετικά με την πανδημία μέσω της γλώσσας.

Έτσι, η πανδημία είχε μια σημαντική επίδραση στην ελληνική γλώσσα, καθώς και στη γλώσσα σε παγκόσμιο επίπεδο, καθιστώντας τη γλώσσα έναν τρόπο έκφρασης των αλλαγών, των συναισθημάτων και της σημαντικής επικοινωνίας κατά τη διάρκεια αυτής της κρίσης.

4.2 Αναφορά Σε Παραδείγματα Άλλων Γλωσσών Που Επηρεάζουν Διαφορετικά Από Την Πανδημία

πώς άλλες γλώσσες πέρα από την ελληνική επηρεάστηκαν από την πανδημία και τις αλλαγές που προκλήθηκαν αντίστοιχα. Αυτή η επιρροή μπορεί να είναι συναισθηματική, κοινωνική ή γλωσσική. Ας εξετάσουμε περισσότερο αυτό το θέμα:

Διαφορετικές γλώσσες και συναισθηματικές εκφράσεις: Κατά την πανδημία, πολλές γλώσσες εξέφρασαν τα συναισθήματα που προκλήθηκαν από την κρίση με μοναδικούς τρόπους. Για παράδειγμα, οι Ιταλοί χρησιμοποίησαν τον όρο "andrà tutto bene" (όλα θα πάνε καλά) ως σύμβολο αισιοδοξίας, ενώ οι Ισπανοί χρησιμοποίησαν το "resistiré" (θα αντέξω) σε μια γνωστή ποπ τραγουδίστρια ως ύμνο αντίστασης. (Tim McNamara, 2021)

Κοινωνικές αλλαγές και αλλαγές στις γλώσσες: Οι πανδημίες επηρεάζουν την κοινωνία και τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι επικοινωνούν. Γλωσσικές αλλαγές μπορούν να προκύψουν από τις κοινωνικές αλλαγές που συμβαίνουν κατά τη διάρκεια μιας πανδημίας. Για παράδειγμα, η αύξηση της χρήσης της τηλεργασίας και της απομάκρυνσης της κοινωνικής απόστασης οδήγησε σε νέες γλωσσικές συνήθειες και αλλαγές στην επικοινωνία.

Επιρροή της παγκόσμιας επικοινωνίας: Η πανδημία επικράτησε την παγκόσμια επικοινωνία μέσω των μέσων και του Διαδικτύου. Αυτό έχει επηρεάσει τη διεθνή γλωσσική επικοινωνία και τη χρήση της αγγλικής γλώσσας, καθώς συχνά αποτελεί τη γλώσσα των επιστημονικών και ιατρικών ανακοινώσεων.

Έτσι, η πανδημία έχει επηρεάσει διάφορες γλώσσες σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των συναισθηματικών εκφράσεων, των κοινωνικών αλλαγών και της διαδικτυακής επικοινωνίας. Αυτές οι γλώσσες στις γλώσσες αντικατοπτρίζουν τις πανδημίες στον τρόπο που οι άνθρωποι επικοινωνούν και αντιλαμβάνονται τα γ

4.3 Σύγκριση Νέων Λέξεων Και Φράσεων Στην Ελληνική Γλώσσα Με Τις Αντίστοιχες Σε Άλλες Γλώσσες.

η πανδημία έχει δημιουργήσει νέες λέξεις, φράσεις και εκφράσεις στην ελληνική γλώσσα και τις συγκρίνει με αντίστοιχες σε άλλες γλώσσες. Για να εξετάσουμε το θέμα αυτό με περισσότερες λεπτομέρειες:

Νέες λέξεις και φράσεις στην ελληνική γλώσσα: Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η ελληνική γλώσσα εμπλουτίστηκε με νέες λέξεις και φράσεις που δημιουργήθηκαν για να περιγράψουν νέες πρακτικές και καταστάσεις. Τα Παραδείγματα περιλαμβάνουν τους όρους "τηλεκπαίδευση," "τηλεργασία," και "διαδικτυακή συνάντηση," οι οποίοι αντικατοπτρίζουν την ανάγκη για απομακρυσμένη εργασία και εκπαίδευση.

Σύγκριση με άλλες γλώσσες: Παράλληλα, πολλές άλλες σε διάφορες χώρες αντιμετώπισαν παρόμοιες καταστάσεις και δημιούργησαν παρόμοιους όρους. Για παράδειγμα, οι λέξεις "lockdown", "social distancing," και "vaccine passport" σε πολλές γλώσσες παγκοσμίως για να περιγράψουν τις παρεμφερείς πρακτικές και πολιτικές που εφαρμόζονται.

Πολιτισμικές πτυχές: Οι διαφορές στις νέες λέξεις και φράσεις δεν μπορούν να αντικατοπτρίζουν και τις πολιτιστικές διαφορές. Για παράδειγμα, οι λέξεις αντιδράσεις και οι λέξεις που αναφέρονται σε μια χώρα μπορούν να αντικατοπτρίζουν τις πολιτικές και κοινωνικές σχέσεις αυτής της χώρας.

Με τη σύγκριση, μπορείτε να εξετάσετε πώς η πανδημία επηρέασε τη δημιουργία γλωσσικών εκφράσεων σε διάφορες γλώσσες και πώς αυτές οι εκφράσεις αντανακλούν τις διάφορες αντιδράσεις της κοινωνίας σε αυτήν την παγκόσμια κρίση.

4.4 Εξέταση Των Διαφορών Στη Διαχείριση Και Την Προσαρμογή Της Γλώσσας Σε Διάφορες Πολιτισμικές Κοινότητες

ο υποκεφάλαιο "Εξέταση Των Διαφορών Στη Διαχείριση Και Την Προσαρμογή Της Γλώσσας Σε Διάφορες Πολιτισμικές Κοινότητες" εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο διάφορες πολιτισμικές κοινότητες διαχειρίστηκαν και προσαρμόστηκαν γλωσσικά κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Αυτό μπορεί να αποκαλύψει τις διαφορετικές προσεγγίσεις και αντιδράσεις σε πολιτισμικό επίπεδο. Όπως εξετάσουμε το θέμα αυτό πιο αναλυτικά: (Tim McNamara, 2021)

Διαχείριση γλωσσικών αναγκών σε διάφορες κοινότητες: Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, διάφορες πολιτισμικές κοινότητες είχαν διαφορετικές ανάγκες σχετικά με τη διαχείριση της γλώσσας. Ορισμένες κοινότητες μπορούν να χρειαστούν να

εκπαιδεύσουν τα μέλη τους σε νέους όρους και πρακτικούς, ενώ άλλες ενδεχομένως είχαν τους απαραίτητους όρους στη διάθεσή τους.

Γλωσσική πολυμορφία και μεταφράσεις: Η διαχείριση της γλώσσας μπορεί να περιλαμβάνει τη δημιουργία μεταφράσεων και προσαρμογών γλωσσικών προτύπων. Ορισμένες κοινότητες ενδέχεται να έχουν ανάγκη από μεταφραστικές υπηρεσίες για να κατανοήσουν πληροφορίες σχετικές με την υγεία και την ασφάλεια, ενώ άλλες ενδέχεται να δημιουργήσουν δικές τους λύσεις.

Επιπτώσεις στην πολιτισμική επικοινωνία: Ο τρόπος που οι πολιτισμικές κοινότητες διαχειρίστηκαν τη γλωσσική τους επικοινωνία κατά τη διάρκεια της πανδημίας της επικράτειας της πολιτισμικής τους επικοινωνίας. Οι διαφορές στη χρήση της γλώσσας μπορούν να οδηγήσουν σε ποικιλία πολιτικών αντιλήψεων και πρακτικών.

Εξετάζοντας τις παραπάνω πτυχές, μπορείτε να αναλύσετε πώς οι πολιτισμικές κοινότητες αποκρίθηκαν στην πανδημία σε σχέση με τη διαχείριση και την προσαρμογή της γλώσσας τους. Αυτό μπορεί να αναδείξει τη σπουδαιότητα της γλώσσας ως μέσου επικοινωνίας και προσαρμογών σε κρίσιμες καταστάσεις και πολιτισμικά πλαίσια.

Κεφάλαιο 5^ο

«Εμπλουτισμένη Γλωσσική Εξέλιξη κατά την Διάρκεια της Πανδημίας»

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η γλώσσα αποδείχθηκε κρίσιμη για την επικοινωνία και την προσαρμογή στις νέες καταστάσεις. Αυτή η ενότητα εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο η γλώσσα εξελίχθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας, καλύπτοντας δύο κύριες πτυχές:

5.1 Τρόπος Εξέλιξης Της Γλώσσας Εν Μέσω Πανδημίας

Σε αυτό το σημείο εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο η γλώσσα εξελίχθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας μέσω της δημιουργίας νέων λέξεων και φράσεων. Αυτό ήταν απολύτως αναγκαίο, καθώς η πανδημία είχε δημιουργήσει νέες καταστάσεις, πρακτικές και προβλήματα που απαιτούσαν νέες λεξικές αποτυπώσεις. Εδώ είναι μερικοί τρόποι με τους οποίους η γλώσσα εμπλουτίστηκε:

- **Δημιουργία Νέων Λέξεων:** Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, νέες λέξεις δημιουργήθηκαν για να περιγράψουν τις νέες καταστάσεις και πρακτικές. Για παράδειγμα, η λέξη "τηλεκπαίδευση" δημιουργήθηκε για να περιγράψει τη διαδικτυακή εκπαίδευση που αντικατέστησε την παραδοσιακή διδασκαλία στα σχολεία.
- **Προσαρμογή Υφιστάμενων Λέξεων:** Σε ορισμένες περιπτώσεις, υφιστάμενες λέξεις προσαρμόστηκαν για να περιγράψουν νέες καταστάσεις. Για παράδειγμα, η λέξη "συνδιασκέψεις" μπορεί να αναφέρεται τώρα σε διαδικτυακές συναντήσεις αντί για συγκεκριμένες φυσικές συναντήσεις.
- **Εμπλουτισμός με Επιστημονικούς Όρους:** Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, επιστημονικοί όροι και τεχνική γλώσσα ενσωματώθηκαν στη γλώσσα μας. Οι όροι όπως "ανοσοθεραπεία," και "καραντίνα" απέκτησαν μεγαλύτερη χρήση.
- **Νέες Φράσεις και Προβλήματα:** Εκτός από λέξεις, οι άνθρωποι δημιούργησαν και νέες φράσεις για να περιγράψουν προβλήματα και καταστάσεις. Παραδείγματα περιλαμβάνουν "κοινωνική απόσταση", "μέτρα προστασίας," και "επιδημιολογική επιτήρηση."

Η δημιουργία αυτών των νέων λέξεων και η προσαρμογή των ήδη υπαρχόντων αντικατοπτρίζει την ικανότητα της γλώσσας να προσαρμόζεται στην εξέλιξη της κοινωνίας και των συνθηκών.

5.2 Δάνεια από Άλλες Γλώσσες

Γίνεται αναφορά στα δάνεια από άλλες γλώσσες που ενσωματώθηκαν στην ελληνική γλώσσα κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Πρόκειται για ένα ενδιαφέρον φαινόμενο που αντικατοπτρίζει την επίδραση της παγκόσμιας κρίσης στη γλώσσα μας. Ας αναλύσουμε αυτήν την πτυχή πιο αναλυτικά:

- Δάνεια από Άλλες Γλώσσες: Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι πολίτες, οι μέσοι ενημέρωσης και οι αρμόδιοι από όλον τον κόσμο βρέθηκαν αντιμέτωποι με νέες πρακτικές και φαινόμενα, για τα οποία δεν υπήρχαν ακριβείς λέξεις ή εκφράσεις στην ελληνική γλώσσα. Αυτό οδήγησε στην ανάγκη να δανειστούμε λέξεις από άλλες γλώσσες προκειμένου να περιγράψουμε αποτελεσματικά αυτά τα νέα φαινόμενα. Οι λέξεις αυτές, γνωστές ως "δάνεια," ενσωματώθηκαν στο ελληνικό λεξιλόγιο κατά τη διάρκεια της πανδημίας και πλέον της διαφήμισης.

Παραδείγματα δανείων από άλλες γλώσσες περιλαμβάνουν:

- Lockdown (λόκνταουν) : Ο όρος "lockdown," που προέρχεται από τα αγγλικά, αναφέρεται στην πρακτική της απομόνωσης και του περιορισμού της κυκλοφορίας των πολιτών για τον έλεγχο της εξάπλωσης του ιού.
- Mascherina (μασκερίνα) : Από τα ιταλικά, η λέξη "mascherina" αναφέρεται στη μάσκα προσώπου, που έγινε καθημερινό αντικείμενο στην προσπάθεια αντιμετώπισης της πανδημίας.
- Καραντίνα (quarantine) : Αυτή η λέξη προέρχεται από τα αγγλικά "quarantine" και χρησιμοποιήθηκε ευρέως για να περιγράψει την απομόνωση ή την αποφυγή επαφής με άλλους για την πρόληψη της διάδοσης του ιού.
- Αντισηπτικό (antiseptic) : Αυτό το δάνειο από τα αγγλικά αναφέρεται σε προϊόντα που αναφέρονται στον έλεγχο της μόλυνσης και της ψυχραιμίας αντιμετώπισης της πανδημίας.

- Social distancing (social distancing) : Αυτό το δάνειο από τα αγγλικά αναφέρεται στην πρακτική της απομάκρυνσης από την κοινωνική επαφή για την πρόληψη της διάδοσης του ιού.
- Εμβολιασμός (vaccination) : Ο όρος αυτός, προερχόμενος από τα αγγλικά "vaccination," αναφέρεται στη διαδικασία εμβολιασμού που αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας για την προστασία από τον ιό.
- Τηλεργασία (teleworking) : Αυτό το δάνειο προέρχεται από τα αγγλικά "teleworking" και αναφέρεται στην πρακτική της εργασίας από ή από το σπίτι, που αυξήθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Αυτές οι λέξεις διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην επικοινωνία και την περιγραφή των καταστάσεων που δημιουργήθηκαν λόγω της πανδημίας. Προσέφεραν σαφήνεια και ακρίβεια στον τρόπο που οι άνθρωποι επικοινωνήσαν σχετικά με την πανδημία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα ευρήματα αυτής της εργασίας αναδεικνύουν τη σημασία της γλώσσας ως μέσου επικοινωνίας, ενημέρωσης και έκφρασης κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Καταγράφηκαν οι επιπτώσεις της πανδημίας στον τρόπο χρήσης της ελληνικής γλώσσας σε επίσημες επικοινωνίες, καθώς και στην καθημερινή ζωή. Σημαντικό εύρημα αποτελεί η εμπλουτισμένη λεξιλογική παράμετρος με νέους όρους που συσχετίζονται με την υγεία και την πανδημία, καθώς και η προσαρμογή της γλώσσας για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της περιόδου. Επιπλέον, επισημάνθηκε ο κεντρικός ρόλος της γλώσσας στην επικοινωνία της κυβέρνησης και των αρχών με το κοινό, παρέχοντας κατευθυντήριες οδηγίες και ανακοινώσεις για τα μέτρα ασφαλείας. Επιπλέον, έγινε αναφορά στον τρόπο με τον οποίο η γλώσσα διαμόρφωσε την κοινωνική αντίδραση στην πανδημία στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και της πολιτικής. Συνολικά, τα ευρήματα αυτά αναδεικνύουν την ισχυρή σύνδεση μεταξύ της γλώσσας και της κοινωνίας, αποδεικνύοντας πώς η γλώσσα αντιδρά και προσαρμόζεται στις προκλήσεις μιας παγκόσμιας κρίσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Anastasiades, P. S., Filippousis, G., Karvunis, L., Siakas, S., Tomazinakis, A., Giza, P., & Mastoraki, H. (2010). Interactive videoconferencing for collaborative learning at a distance in the school of 21st century: A case study in elementary schools in Greece. *Computers & Education*, 54(2), 321-339.
- Assareh, A. & Bidokht, M. H. (2011). Barriers to e-teaching and e-learning. *Procedia computer science*, 3, 791-795. doi.org/10.1016/j.procs.2010. 12.129
- Ayday C., & Kesim M. (1999). Tele-education service structure and 21st century projects of Anadolu University in Turkey. In: Haskell G., Rycroft M. (eds), *Space and the Global Village: Tele-services for the 21st Century*. Space Studies, 3. Dordrecht: Springer. https://doi.org/10.1007/978-94-011-4812-2_12. Σοφός, Α., Κώστας, Α., & Παράσχου, Β. (2015). Online εξ αποστάσεως εκπαίδευση. (ηλεκτρ. βιβλ.) Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από: <http://hdl.handle.net/11419/182>
- Bonilla-Molina, L. (2020). “Covid-19 on route of the fourth Industrial Revolution”, *Postdigital Science and Education*, 2, pp. 562-568.
- Brinton, D. M. (2020). Language in the Time of COVID-19
- Dabbagh, N. & Kitsantas, A. (2012). “Personal Learning Environments, social media, and selfregulated learning: A natural formula for connecting formal and informal learning”. *The Internet and higher education*, 15(1), 3-8.
- Di Pietro, G., Biagi, F., Costa, P., Karpiński, Z. & Mazza, J. (2020). The likely impact of COVID-19 on education: Reflections based on the existing literature and international datasets. Luxembourg: Publications Office of the European Union, doi:10.2760/126686
- Distance-education.org. (2008). Why distance education? Ανακτήθηκε από: [http:// www.Distance-education.org](http://www.Distance-education.org).
- Freire, P. (1972). *Pedagogy of the Oppressed*. Harmondsworth: Penguin
- Guri-Rosenblit, S. & Gros, B. (2011). E-learning: Confusing terminology, research gaps and inherent challenges. *Journal of Distance Education*, 25 (1).

- Guri-Rosenblit, S. (2018). E-Teaching in Higher Education: An essential prerequisite for E-Learning. *Journal of New Approaches in Educational Research*, 7(2), 93-97.
- Hassenburg, A. (2009). Distance education versus the traditional classroom. *Berkeley Scientific Journal*, 13(1), 7-10.
- Holmberg, B. (2005). The evolution, principles and practices of distance education. *Bibliotheks-und Informationssystem der Universitat Oldenburg*.
- Holmberg, B. (1986). Growth and structure of distance education. London: Croom Helm. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2005.tb00259.x>
- Hoq, M. Z. (2020). E-Learning during the period of pandemic (COVID-19) in the Kingdom of Saudi Arabia: An empirical study. *American Journal of Educational Research*, 8(7), 457-464.
- Jarke, J. & Breiter, A. (2019). The datafication of education. *Learning, Media and Technology* 44 (1), 1–6. doi: 10.1080/17439884.2019.1573833
- Jena, P. K. (2020). Online learning during lockdown period for covid-19 in India. *International Journal of Educational Research*, 9(8), 82-92.
- Kalochristianakis, M., N., Paraskevas, M., & Varvarigos, E. (2008). “Asynchronous teleeducation and computer-enhanced learning services in the greek school network”. In Lytras, et al. (ed.), *Emerging technologies and information systems for the knowledge society*, Berlin: Springer.
- Kaup, S., Jain, R., Shivalli, S., Pandey, S., & Kaup, S. (2020). Sustaining academics during COVID-19 pandemic: The role of online teaching-learning. *Indian Journal of Ophthalmology*, 68(6), 1220.
- Kaup, S., Jain, R., Shivalli, S., Pandey, S., & Kaup, S. (2020). Sustaining academics during COVID-19 pandemic: The role of online teaching-learning. *Indian Journal of Ophthalmology*, 68(6), 1220.
- Keegan, D. (1986). The foundations of distance education. London: Croom Helm.
- Lall, S., & Singh, N. (2020). CoVid-19: Unmasking the new face of education. *International Journal of Research in Pharmaceutical Sciences*, 11(1), 48-53.
- Last JM, editor (2001). *A dictionary of epidemiology*, 4th edition. New York: Oxford University Press.

- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A. & Ólafsson, K. (2011). Risks and safety on the internet: The perspective of European children. Full Findings. Retrieved 12 21, 2017 from The London School of Economics and Political Science: EU Kids Online: [http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20I%20\(2009-11\)/EUKidsOnlineIIReports/D4FullFindings.pdf](http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20I%20(2009-11)/EUKidsOnlineIIReports/D4FullFindings.pdf)
- Morens, D. M., Folkers, G. K., & Fauci, A. S. (2009). What is a pandemic?
- Murphy, P. A. (2020). “COVID-19 and emergency e-Learning: Consequences of the securitization of higher education for post-pandemic pedagogy”, *Contemporary Security Policy*, 10 (3), pp. 492-505.
- Nicholas LePan, 2020, Visualizing the History of Pandemics, visualcapitalist
- Nicolau, C., Henter, R., Roman, R., Neculau, A., & Miclaus, R. (2020). Tele - education under the COVID-19 crisis: Asymmetries in Romanian education. *Symmetry*, 12, 1502. <https://doi.org/10.3390/sym12091502>.
- OECD (2020). A framework to guide an education response to the COVID-19 pandemic of 2020, https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=126_126988-t63lxosohs&title=A-framework-to-guide-an-education-response-to-the-Covid19-Pandemic-of-2020
- Qureshi, IA., Ilyas, K., Yasmin, R. & Whitty, M. (2012). Challenges of implementing e-learning in a Pakistani university. *Knowledge Management E-Learn Int*, 4, 310-24.
- Randell, D. (2001). E-learning for continuing education: exploring a new frontier. *Med Lab Obs*, 33, 24-8.
- Rasmitadila, R., Aliyyah, R. R., Rachmadtullah, R., Samsudin, A., Syaodih, E., Nurtanto, M. & Tambunan, A. R. S. (2020). The perceptions of primary school teachers of online learning during the COVID-19 pandemic period: A case study in Indonesia. *Journal of Ethnic and Cultural Studies*, 7(2), 90-109.
- Sahlberg, P. (2020). Will the pandemic change schools? *Journal of Professional Capital and Community*.
- Sahlberg, P. (2020). Will the pandemic change schools? *Journal of Professional Capital and Community*. Διαθέσιμο στο: <https://www.emerald.com/insight/2056-9548.htm>

- Simonson, M., Sclosser, C., & Hanson, D. (1999). "Theory and Distance Education: A new Discussion". The American Journal of Distance Education, 13(1), 60-75.
- Srivastava, P. (2018). Advantages & disadvantages of e-education & e-learning. Journal of Retail Marketing & Distribution Management, 2(3), 22-27.
- Tim McNamara 2021 "The Language of COVID-19: Impacts on the English Language" , Multilingual Matters
- UNESCO (2013). Policy guidelines for mobile learning, http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/ED/ICT/images/114_13_ED_UNESCO_Policy_Guidelines_for_Mobile_Learning_S.pdf
- UNESCO (2020). COVID-19 educational disruption and response, <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> UNICEF (2020). Keeping the world's children learning through COVID-19, <https://www.unicef.org/coronavirus/keeping-worlds-children-learning-through-covid-19>
- Varadharajan, M. (2020). Teacher wellbeing and COVID-19. Διαθέσιμο στο: https://www.csi.edu.au/media/uploads/csi_fact_sheet_teacherwellbeing.pdf
- Vikas Kumar, Ramesh Sharma, & Brijesh Kumar (2021) *"The Impact of COVID-19 on Education: A Global Perspective"*, Routledge
- Watkins, B. L. (1991). "A quite radical idea: The invention and elaboration of collegiate correspondence study". In B. L. Watkins and S. J. Wright (Eds.). The Foundations of American Distance Education (pp. 1-35). Dubuque, IA: Kendal/Hunt.
- Williamson, B., Eynon, R. & Potter, J. (2020). Pandemic politics, pedagogies and practices: digital technologies and distance education during the coronavirus emergency. Learning, Media and Technology, 45(2), 107-114. doi: 10.1080/17439884.2020.1761641
- Yao, J., Rao, J., Jiang, T., & Xiong, C. (2020). What role should teachers play in online teaching during the COVID-19 pandemic? Evidence from China. Sci Insigt Edu Front 5(2), 517-524. Διαθέσιμο στο: <https://ssrn.com/abstract=3565608>

- Yeung, JC., Fung, K. & Wilson, TD. (2012). Prospective evaluation of a web-based three-dimensional cranial nerve stimulation. *J Otolaryngol Head Neck Surg*, 41, 426- 36.
- Zhou, L. & Li, F. (2020). A review of the largest online teaching in China for elementary and middle school students during the COVID-19 pandemic. *Best Evid Chin Edu*, 5(1), 549-567.
- Αναστασιάδης, Π. (2014). Η έρευνα για την ΕξΑΕ με τη χρήση των ΤΠΕ (e-learning) στο Ελληνικό Τυπικό Εκπαιδευτικό Σύστημα. Ανασκόπηση και προοπτικές για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 10(1), 5-32.
- Αρμακόλας, Σ. (2018). Διερεύνηση, ανάλυση και μελέτη των παραγόντων που επιδρούν σε περιβάλλον σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης με αξιοποίηση συμμετοχικών-βιωματικών τεχνικών
- Αρμακόλας, Σ., & Παναγιωτακόπουλος, Χ. (2020). Εξ αποστάσεως διδασκαλία μέσω τηλεδιάσκεψης: οι επιδράσεις των τεχνολογικών παραγόντων. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 16(1), 22-43. doi:<https://doi.org/10.12681/jode.22800>
- Βασάλα, Π. (2005). «Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Παιδαγωγικές και τεχνολογικές εφαρμογές». στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση Θεσμοί και λειτουργίες*, (σσ. 53-78). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Γκλαβάς, Σ., Μπαμπά, Μ., Παπασακελλαρίου, Α., Βεντούρης, Α. & Σκαλτσάς, Η. (2010). «Απολογισμός των έργων επιμόρφωσης - πιστοποίησης εκπαιδευτικών σε βασικές δεξιότητες των ΤΠΕ στην εκπαίδευση». *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 16, 226-240.
- Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο, Τμήμα Τηλεπικοινωνιών και Δικτύων, (χ. χ.). Τι είναι η Τηλεκπαίδευση. Ανακτήθηκε από: <https://www.nmc.hmu.gr/el/node/65>
- Ευμορφοπούλου, Ε. & Λιοναράκης, Α. (2015). Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε μεικτά και πολυμορφικά μοντέλα.

Διεθνές συνέδριο για την ανοικτή & εξ αποστάσεως εκπαίδευση, 8(2Α), 168-182.

- IN.EM.Y., (2020). Οι επιπτώσεις από την πανδημία του Covid-19. Ανακτήθηκε από: <https://inemy.gr/epiptosis-apo-tin-pandimia-tou-covid-19/> [Πρόσβαση: 12 Δεκεμβρίου 2021].
- Καμπουράκης, Γ. & Λουκής, Ε. (2006). Ε-λεκτρονική μάθηση. Αθήνα: ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ.
- Κανελλόπουλος, Α., & Κουτσούμπα, Μ. (2020). Η έρευνα για την τηλεδιάσκεψη στην εξαε. Μία βιβλιογραφική ανασκόπηση.. Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 15(2), 54-77. doi:<https://doi.org/10.12681/jode.21619>
- Κελενίδου Π., Αντωνίου, Π., & Παπαδάκης, Σ. (2017). Η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση. Συστηματική ανασκόπηση της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
- ΚΕΠΕ Οικονομικές Εξελίξεις (2020-2022), τεύχη 42-47
- Λιακοπούλου, Ε. & Σταυροπούλου, Ε. (2021). Κλείσιμο σχολείων. Και τώρα τι; - Μια διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για τη σύγχρονη και ασύγχρονη εκπαίδευση. 1 ο Διεθνές Διαδικτυακό Συνέδριο Από τον 20ο στον 21ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες. 3-5 Ιουλίου 2020 (331-341).
- Λιοναράκης (Επιμ.),» Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Στοιχεία θεωρίας και πράξης» (σσ.7-41). Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός
- Λιοναράκης, Α. & Φραγκάκη, Μ. (2010). «Πολυμορφικό Μοντέλο μιας Κριτικής Ηλεκτρονικής Κοινότητας Μάθησης: Μορφές και Δομικά στοιχεία μιας Ποιοτικής Νοηματοδοτημένης Μάθησης από Απόσταση». Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση, 2(1), 29- 52. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
- Λιοναράκης, Α. (1998). «Ιδρύματα Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης». στο Δ. Βεργίδης, Α. Λιοναράκης, Α. Λυκουργιώτης, Β. Μακράκης & Χ. Ματραλής, (Επιμ.), Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Τόμος Α, (σσ. 143-243). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

- Λιοναράκης, Α. (2001). «Ανοικτή και εξ' αποστάσεως πολυμορφική εκπαίδευση: Προβληματισμοί για μία ποιοτική προσέγγιση σχεδιασμού διδακτικού υλικού». στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), Απόψεις και Προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (σσ. 33-52). Αθήνα: Προπομπός.
- Λιοναράκης, Α. (2001). «Για ποια εξ αποστάσεως εκπαίδευση μιλάμε;». στο Λιοναράκης Α. (Επιμ.). Πρακτικά εισηγήσεων στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Τόμος Α', (σσ. 185-194). Πάτρα. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Λιοναράκης, Α. (2006). «Η θεωρία της; Εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης». στο Α.
- Λιοναράκης, Α. (2006). Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης. Στο Α. Λιοναράκης (επιμ.) Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση – Στοιχεία Θεωρίας και Πράξης, 7-41. Αθήνα: Προπομπός.
- Λιοναράκης, Α., Μανούσου, Ε., Χαρτοφύλακα, Α., Παπαδημητρίου, Σ., & Ιωακειμίδου, Β. (2021). Editorial 2021. Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 17(1), 4-5. doi:<https://doi.org/10.12681/jode.26726>
- Μικρόπουλος, Τ., Κιουλάνης, Σ., Μουζάκης, Χ., Μπέλλου, Ι., Παπαχρήστος, Ν., Φραγκάκη, Μ. & Χαλκίδης, Α. (2011). Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Εγκάρσια δράση. Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (σσ. 112-129). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
- Νταλιάνη, Μ. (2020). Ο φόβος της ΟΛΜΕ μπροστά στην κάμερα. Διαθέσιμο στο: <https://www.protagon.gr/apopseis/o-fovostis-olme-brosta-stin-kamera-44342048485>
- Παρασκευάς, Μ., Ασημακόπουλος, Γ. & Τριανταφύλλου, Β., (2015). Κοινωνία της πληροφορίας. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/404>.
- Παρασκευάς, Μ., Ασημακόπουλος, Γ., & Τριανταφύλλου, Β. (2015). Κοινωνία της Πληροφορίας. Retrieved Δεκέμβριος 2, 2017 from <http://hdl.handle.net/11419/386>

- Σταματοπούλου, Α. (2021). Επικοινωνία και Γλώσσα στην Πανδημία του COVID-19: Αναλυτική Εξέταση των Επιδράσεων στην Κοινωνική Δυναμική. Περιοδικό Επικοινωνία και Νέα Τεχνολογία
- Σταχτέας, Χ. & Σταχτέας, Φ. (2020). Ιχνηλάτηση των απόψεων των καθηγητών για την τηλεεκπαίδευση στην αρχή της πανδημίας. Επιστήμες της Αγωγής, τ.2, 177-194. Διαθέσιμο στο: <https://ejournals.lib.uoc.gr/index.php/edusci/article/view/899>
- Τζαφέα, Ο., Κύργιος, Ν. & Σιάνου-Κύργιου, Ε. (2013, Νοέμβριος). Ηλεκτρονικά μαθήματα και ψηφιακό χάσμα στο πανεπιστήμιο. Ανακοίνωση στο 7ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 7, Αθήνα. DOI: <http://dx.doi.org/10.12681/icodl.736>
- Τζιμογιάννης, Α. (2011). Τα νέα προγράμματα σπουδών για τις ΤΠΕ στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Ημερίδα: "Το νέο σχολικό πρόγραμμα σπουδών και η πιλοτική εφαρμογή του". Αθήνα.
- ΥΠ.Π.Ε.Θ. (2016). Οδηγίες διδασκαλίας και διδακτέα ύλη δημοτικού σχολείου 2016-2017 για το μαθησιακό αντικείμενο Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών. Αθήνα: ΥΠ.Π.Ε.Θ.
- Φιλιπούσης, Γ. & Αναστασιάδης, Π. (2019, Νοέμβριος). Η τηλεδιάσκεψη στο Δημοτικό Σχολείο: Σχεδιασμός και ανάπτυξη εποικοδομητικής διδακτικής προσέγγισης με έμφαση στην κοινωνική παρουσία. Ανακοίνωση στο 10ο διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Αθήνα.